

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה וזו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי ע"ה

דעהו

העאת
אלקין אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון קפו - פרשת פינחס - שנת תשפ"ד

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

מה נאור על ההרים:

וויאזוי ארויסצונעמען די געוואלדיגע מעלות פון וויילן אין קעמפ עמוד ה'

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

• בתוך המאמר:

- ימי בין המצרים מכוונים לעומת הימים טובים שבמשך השנה
- המועדים שבזמן הזה עדיין אינם עומדים בשלימותם עד לעתיד
- מדוע לא מצינו הכלל של 'עכו"ם ששבת חייב מיתה' אצל יו"ט?
- למה אומרים בשבת 'ולא נתתו ה' אלקינו' וכו' דוקא אצל תפלת שחרית?
- שבת חזון הוא בבחי' רעוא דרעוין - שבת שלעתידי לבוא
- כל רודפיה השיגוה בין המצרים - מפני ש'לא מצאה [יום] מנוח'

אלה הם מועדי:

שבתות שבימי בין המצרים - מעין הימים טובים שבימות המשיח

א.

שלימות המועדים - תהיה רק לעתיד לבוא

ימי בין המצרים הם ימים טובים בפנימיותם ומכוונים למועדי השנה

הנה נודע מפי ספרים וסופרים שכ"ב ימי בין המצרים הם כנגד ימי המועדים שבמשך השנה, וכמו שהאריכו בזה בספרים הק' כל אחד לפי דרכו בקודש (ראה מהרש"א בכורות ה: ד"ה שאמר להם (הג); אהב ישראל פרשה זו ד"ה למה קורין, ועוד). והענין בזה, כי אכן הימים האלו הינם בשורשם ימים טובים נעלים, שיתגלו לעתיד לבוא בזמן הגאולה. וכן נראים הדברים ממה שבכל השנים קורין את פרשת פינחס, שהיא פרשת המועדים, בתחילת ימי בין המצרים או סמוך להם מיד, ונראה מכך כי אכן מישך שייכי ימים הללו למועדי השנה.

ובאופן פרטי מבואר בספרי קודש (ראה דע קודש ריש פר' דברים) ששלשת השבועות של ימי המצרים מכוונות לעומת שלוש רגלים, שבכל אחד מהם ישנם שבעה ימים [שהרי גם בחג השבועות ישנם שבעת ימי תשלומין], והיום הכ"ב [תשעה באב] מכוון לעומת שמיני עצרת הבא לאחר שבעת ימי הסוכות. ועד"ו מקובל גם בשם הרה"ק מלובלין ז"ע (הובא בשער יששכר, מאמר בין המצרים אות א), שאלו שלוש השבתות שבימי בין המצרים הן כנגד שלשה הרגלים - פסח שבועות וסוכות^(א).

וניכנס בעז"ה לבאר ענין זה, מה ענין המועדים שהיו לעתיד לבוא, ומה שייכותם לימי בין המצרים - בכלל, ולשבתות שבהם בפרט.

בזמני המועד מתחדשת הבחירה בעם ישראל מכל האומות

וביאור הענין הוא, בהקדם, כי הנה אנו מוצאים שכל שלשת הרגלים הועמדו על סדר הבחירה שבחר השי"ת בישראל מבין אומות העולם. כי הרי ראשית הבחירה בעם ישראל היתה בשעת יציאת מצרים, בחג הפסח. וחג השבועות - הוא העת שבחר בנו הקב"ה

מכל העמים ונתן לנו את תורתו, וכמו שנאמר לנו אז (שמות יט, ה) 'והייתם לי סגולה מכל העמים'. וכמו כן חג הסוכות הוא זכר לענני הכבוד (סוכה יא), אשר הבדילו בין ישראל לעמים. ונמצא שכל המועדים הוקבעו על בחירת העם הנבחר מבין האומות. וכללות ענין שלש הרגלים שאנו חוגגים בכל שנה ושנה הוא, שבמועדים הללו מתחדשת שוב הבחירה הזאת בעם ישראל. ומטעם זה קבעו חז"ל לומר בהם בסדר התפילה 'אתה בחרתנו מכל העמים', להורות על התחדשות הבחירה בעם הקודש מועד במועד.

שלימות הבחירה בבני ישראל היא רק לעתיד - כשיתעלו כל חלקי הקדושה שבין הגוים

אמנם נודע שלעת עתה קודם זמן תיקון השלם לא נשלמה לגמרי הבחירה בעם ישראל מבין האומות, ועדיין היא לא נתגלתה בשלימותה. והטעם בזה הוא, כי עדיין ישנם הרבה ניצוצות קדושים וחלקי הקדושה אצל הגוים, ויש להם יניקה רבה מניצוצות אלו, ונמצא שעדיין לא התברר בבירור הגמור שרק עם ישראל לבדם הם קודש לה', שהרי גם אומות העולם יונקים מצד הקדושה, והרבה נשמות קדושות השייכים באמת למחנה הקדושה, שהם נשמות הגרים הבאים לחסות תחת כנפי השכינה כידוע, עדיין מעורבות בהם. ולעת קץ, יתבררו כל הניצוצין והחלקים הטובים אשר ביד האומות ויבוא אל הקדושה, עד שלא תהא להם שום אחיזה בהם, וכדרך שאמרו חז"ל (בבמות כד:): ש'אין מקבלים גרים לימות המשיח', כי כולם כבר נקבצו ובאו למחנה הקדושה. ובזמן ההוא נתגלה הבחירה בעם ישראל בשלימות הגמור, ואז ידחו האומות לגמרי מצד הקדושה, ויבחרו בני ישראל לבדם להיות לו לעם סגולה.

כמו כן שלימות מדרגת המועדים - המיוסדים על בחירת בני ישראל - תהיה רק לעתיד

והנה מאחר שאמרנו שהבחירה בישראל עדיין לא נתגלתה בשלימות באופן שאין לגוים אחיזה בקדושה כלל, ממילא יוצא מזה שגם הרגלים המיוסדים על הבחירה בכלל ישראל אינם עומדים כעת במדרגתם השלימה והנכונה. אמנם לעתיד לבוא בימות המשיח כאשר תתברר הבחירה בשלימותה כאמור, אזי נזכה למדרגה נעלית יותר של מועדים, למעלה הרבה ממדרגת הרגלים שלעת עתה.

א. ונרמז הדבר בהפטרות 'תלת דפורענותא' שמפטרין בהן בשלושת השבתות הללו שהן; דברי ירמיהו, שמעו דבר ה', חזון ישעיהו, (תוס' מילה לא: ד"ה ראש חודש בשם הפסיקתא), ומרומז בהתחלתן ענין שלוש ימים טובים אלו. כי 'דברי' מרמז לחג הפסח, וכפי שרמזו בספה"ק בשמו 'פסח' - שהוא מלשון 'פה-סח', ענין הדיבור שיצא אז מן הגלות. 'שמעו' רמז לחג השבועות, זמן מתן תורתנו, שנאמר בו (דברים ד, לו) 'מן השמים השמיעני וגו' ודבריו שמעת מתוך האש'. 'חזון' - שפירושו מראה נבואה - מורה לחג הסוכות, וכפי שרמזו בספרי קודש (ובינו בחיי דברים טז, יד, בני תשרי מאמר י א בשם הרה"ק מקארין ז"ע) על שם החג 'סוכות', שהוא מלשון 'סוכה ברוח הקודש' (ע"פ מילה יג: ראה ירושלמי סוכה פ"ה א') - ענין נבואה.

ב. אחיזת אוה"ע בצד הקדושה גרמה לחורבן בית המקדש, ומזהו באו ימי בין המצרים - מחסרון השלימות בבחירת בני"י ובמועדים. אך בשורשם הם כמדרגת הרגלים שלעתיד לבוא.

ג. הגוים מופקעים לגמרי מקדושת שבת, אך לא מצינו כן בשביתת הרגלים, וזהו החסרון בקדושת המועדים בזמן הזה - שיש עדיין אחיזה לאוה"ע בהם. ולעתיד לבוא יתעלו למדרגת השבת, וזו מעלת השבתות של בין המצרים.

[וכוונת שכומו שישנו 'פסח מצרים' בזמן הזה על הנסים שנעשו לישראל בשעת יציאת מצרים, כמו כן יש 'פסח לעתיד' (לשון המערכת ליל פסח ע"ש), שהוא מדרגה הנעלית של חג הפסח, שנחגג אז על הנסים של זמן הגאולה העתידה, וכענין דכתיב (מ"כה ז, טו) 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'. וכמו כן יהיה לעתיד 'זמן מתן תורתנו' ברבו יתרה על חג השבועות שלעת עתה, כי יתגלו אז סודות ופנימיות התורה, בבחי' 'תורה [חדשה] מאתי תצא' (ישעיה נ"א, ד; כפירוש חז"ל בויק"ר י"ג, ג, ועי' רש"י שה"ש א, ב). וכמו כן יתעלה חג הסוכות בזמן הגאולה יותר ממדרגתו שבזמן הזה, כי על הסוכה שבימות המשיח כתיב (ישעיה ד, ו; וכפירוש חז"ל בסוכה ב') 'וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מורם וממטר', והוא מדרגה נעלית יותר מהסוכה הנעשית כיזכר לעניי הכבוד' של יציאת מצרים].⁽²⁾

ב.

חסרון השלימות של המועדים גרם לחורבן בית המקדש

אחיזת אוה"ע בצד הקדושה גרמה לחורבן בית המקדש

והנה אחיזה זו שיש לאוה"ע בצד הקדושה, היא שגרמה בהמשך הזמן גם לחורבן בית המקדש. כי מאחר שיש לסט"א יניקה מן הקדושה, ויש לה איזה שייכות אליה, הנה דבר זה עצמו גורם שיהא לה כח אחיזה במחנה הקדושה עצמה, ושתוכל גם לגרום בה איזו חסרון דק, עד שברכות הזמן ישתלשל מזה חורבן בית המקדש ממש.

ימי בין המצרים - מצד חסרון השלימות בבחירת בני"י ובמועדים

ומעתה הנה ימי המצרים, שהם הימים אשר בהם התחולל חורבן הבית, וכפי האמור דבר זה נגרם מצד החסרון והאי-שלימות בבחירת בני ישראל, שמהו נהווה מקום לאחיזת החיצונים בצד הקדושה, - על כן מספר הימים הללו מכוונים לעומת מנין ימות הרגל של שלושת המועדים, והיינו שצרת הימים האלו באה מפאת החסרון במדרגת הרגלים, שהוא חסרון השלימות בהדרגת הבחירה בבני ישראל בזמן הזה, אשר מכך נהווה חורבן הבית, אשר עליה אנו מתאבלים בימים אלו.

ימי המצרים הם בשורשם כמדרגת הרגלים שלעתיד לבוא

ובעומק יותר נאמר, שמה שהובא לעיל בריש דברינו שהימים הללו בשורשם הינם ימים טובים ויתגלו לעתיד, היינו ששורש הימים האלו הוא כמדרגת הרגלים שבזמן העתיד, שהם במדרגה נשגבה יותר מאד ממדרגת המועדים שבזמן הזה כאמור. אלא שעדיין לא זכינו להתגלות לעת עתה, לסיבת אחיזת הסט"א בהם שגרמה להם נפילה רבה אשר מכוחה נחרב בית המקדש ונתפסו הימים לימי אבל ובכי, אולם כאמור במקור שורשם הינם ימים נשגבים ומרוממים ביותר. והעבודה הנדרשת מאתנו בימי בין המצרים, היא העלאת הניצוצות הקדושות האלו המובלעים בין האומות, שיעלו ויבואו וישבו כולן למקורן במחנה הקדושה, וכאשר תגמר העבודה בזה אזי תתברר

ותתגלה שלימות הבחירה בבני ישראל, וממילא יושלם גם החסרון במדרגת המועדים ויתעלו לשלימותם, וממילא יתפכו הימים האלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

ג.

מדרגת הרגלים שלעתיד לבוא היא שיתעלו לקדושת השבת

ונבוא עתה לבאר מהו החסרון בשלימות קדושת המועדים שבזמן הזה, ומה העדיפות שתהיה להם לעתיד לבוא בזמן התיקון השלם.

עכו"ם מופקעים לגמרי מקדושת שבת

ונקדים מה שאמרו חז"ל (סנהדרין נ"ח): 'עובד כוכבים ששבת חייב מיתה', והיינו שהגוים ואומות העולם הופקעו כליל מקדושת השבת, ואין להם שום שייכות בה, עד שאם ייצו לשבת ביום השבת ולקדש אותו, אזי יתבטלו לגמרי וימותו ממאליהם, כי מהות יום השבת קודש הוא נעלה הרבה יותר מכל עצם מהותם ומציאותם של הגוים.

מאיידך, לא מצינו כן בשביתת הרגלים

אולם במצות שביתת הרגלים לא מצינו כלל זה, כי אם ישבות הנכרי מעשיית מלאכה ביו"ט כדרך שאנו שוכתים, וימנע מלעשות כל המלאכות וזולת מלאכת אוכל נפש, לכאורה לא יתחייב מיתה על כך. ונמצא שלעומת מה שמצאנו שאין לגוים שום שייכות כלל ליום השבת, והם מופקעים ממנו לגמרי, מאידך גיסא אינם משוללים לגמרי מקדושת המועדים, ואינם מתבטלים בשבתם בהם.⁽³⁾

החסרון בקדושת המועדים בזמן הזה - שיש עדיין אחיזה לאוה"ע בהם

ולפי זה יש לומר, שהחסרון שישנו עתה בקדושת המועדים, הוא זה גופא שאין אומות העולם מופקעים מהם לגמרי ויש להם אחיזה עדיין בשביתתם. אולם באמת צריכים המועדים להתעלות לדרגה יתרה, ולהתרומם למדרגת השבת, עד שלא יהא לאומות שום אחיזה כלל בהם. וזוהי מדרגת שלושת הרגלים שלעתיד לבוא, אשר אכן יתעלו להיות במדרגת השבת.⁽⁴⁾

השבתות של בין המצרים - מועדים שנתעלו למדרגת השבת

ומעתה נמשך ונאמר, שזהו ענין שלושת השבתות שבימי בין המצרים, אשר כפי המבואר לעיל בריש דברינו מכוונים המה כנגד שלושת הרגלים, וגם אמרנו שבהם מאיר הארה ממדרגת המועדים שלעתיד לבוא, - הנה ע"פ האמור כאן עומק המכוון בזה הוא, שמדרגת המועדים ההם אכן תהיה בכך שיתעלו לקדושת השבת, ויהיו שוים במדרגתם ליום השבת שיש לנו עתה, שאין לאומות העולם שום אחיזה ונגיעה בו. ומעין זה מאיר לנו עתה בשבתות של ימי בין המצרים, שהינן מועדים המתעלים לדרגת קדושת השבת.

ב. וע"פ הדברים האלה נוכל לבאר עוד ענין מופלא שמצאנו בפרשה בענין השתדלות בלק ובלעם להזיק לישראל. והוא מה שפירשו חז"ל (במדבר י"ד, חובא ברש"י ע"ה"פ) שבמה שאמרה האתון לבלעם (במדבר כ"ב, ח) 'מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים', ומזה לו 'אתה מבקש לעקור אומה החוגגת שלש רגלים', וצריך להבין מה טעם ביקש בלעם לעקור דוקא את הרגלים, ומאיה סיבה נתכנו כאן ישראל דוקא על שם זאת שהם חוגגים שלשה רגלים. אמנם כפי המבואר כאן בפנים, עומק המכוון בזה הוא שרצה לבטל את הבחירה בישראל המתעוררת במועדים כאמור, ולעקר מן השורש. וכמו שמבואר שם להלן עוד במדרש (אות י"ה) על הפסוק (שם כ"א, א) 'ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות' - 'למה שבעה מזבחות, כנגד שבעה מזבחות שבנו שבעה צדיקים מאדם ועד משה ונתקבלו, שהיה בלעם אומר, למה קבלת את אלו, לא בשביל עבודה שעבדו לפניך קבלתם, לא נאה לך שתהא נעבד משבעים אומות, ולא מאומה אחת, הרי שרצה בלעם לחלוק על עצם הבחירה שבחר הקב"ה בכלל ישראל מכל עם ולשון.

אך לכאורה הדבר עדיין טעון ביאור, מה זאת אשר בלק ובלעם באו דוקא עתה להתנגד לבחירה זו, והלא כלל ישראל כבר יצאו ממצרים זה ארבעים שנה, והבחירה בהם כבר קביעה וקיימת מעת יציאת מצרים, ומה איך עתה שנתעוררו הרשעים האלו לעמוד לעומת העם ישראל יתר על הזמן שקדם לכן. אמנם ע"פ האמור לעיל ויבנו הדברים היטב בע"ה, שהרי נתבאר ששלימות הבחירה בכלל ישראל עדיין לא נתגלתה עד לעתיד לבוא, ובינתיים יש לאומות העולם יניקה מניצוצי הקדושה הבלועים בידם, ואין הגוים מובדלים לגמרי. ומכיון שכן סברו בלק ובלעם תחילה, שאז"ש שהשלימות אכן בחר בעם ישראל מבין האומות, בכל זאת הרי גם ביד הגוים קיימים עדיין חלקים טובים מהקדושה, ונמצא כי סוף כל סוף יש להם ג"כ איזו זכות קיום. ואע"פ שהם אינם העם הנבחר, מכל מקום אין הקב"ה שולל אותם לגמרי, ויש להם ג"כ מקום קיום בבריאה, ולכן לא נחפזו מיד לחלוק על הבחירה שבחר הקב"ה בעמו ישראל.

אמנם נשתנו הדברים לאחר שכבשו בני ישראל את ארץ סיוון ועוג, כי ירושת ארצות אלו נחשבת כירושת ארץ ישראל כפי המדרגה שלעתיד לבוא. כי הנה בזמננו עדיין לא זכו ישראל לירש את ארץ ד' עממין, ואילו ירושת ארץ 'קני קניזי וקדמוני' שהם 'עמון מואב ואדום' (ב"ב נ"ו, א), לא תהיה רק לעתיד לבוא. אך איתא בגמ' (גיטין פ"ה ע"ג) 'עמון מואב וקדמוני' שיש להם חלק בארצות עמון ומואב - שהם קניזי קניזי וקדמוני, ששלימות ירושתם תהיה לעת"ל כאמור. ויוצא מזה, שירושת ארץ סיוון ועוג לבני ישראל נחשבת מעין ירושת ארץ ישראל לעתיד לבוא.

והנה מאחר שזכו ארץ ישראל לירושת הארץ מעין העתיד, נתעוררה בהם גם הארה ממדרגת בחירתם בעת התיקון השלם, ובכך הכירו אומות העולם - בכלל, ומואב - בפרט, מדרגה נעלית יותר בבחירת כלל ישראל, שבזמן ההוא יתבררו ויתעלו על הניצוצות הבלועים באומות העולם, ויחזרו אל הקדושה, ומכאן בירור זה יתגלה כי חלק הרע של האומות אינו אלא אפס ואין ממש, וכדכתיב (ישעיה מ, ז) 'כל הגוים כאין נגדו, מאפס ותוהו נחשבו לו', והיינו שאז נתבטלו לגמרי כל מציאותם. וכפי האמור לעיל הרי יחד עם זאת תתעלה גם מדרגת שלש הרגלים, שנוסדו על ענין הבחירה בעם ישראל, ויהיו הימים טובים של אז נעלים יותר ממדרגתם בזמן הזה.

ועל כן לא ידעו בלק ובלעם ממדרגה נשגבה זו של בחירת בני ישראל עד עתה שכבשו ישראל את ארץ סיוון ועוג והאירה בהם מדרגה נעלית בבחירתם מעין שתהיה בזמן התיקון, ולכן באו בלק ובלעם דוקא עתה לקטור על הבחירה בכלל ישראל המתגלה בשלושת הרגלים ולא קודם לכן.

ג. ומצינו בגמ' (ע"ב ז) שהחאטול של הגוים מכוונים בשם 'אדיהן', שהוא לינשא דתברא (י-שיבה), ודקדוק חז"ל בלשונם לרמוז שהמועדים גורמים להם רק שבידה, שבידה יש כאן, אך מיתה אין כאן. והענין נתבאר במקום אחר, ששורש החילוק בין קדושת שבת - הגורמת ביטול גמור לאומות העולם, לבין קדושת המועדים - שהיא מביאה להם אלא שבידה, הוא במקום מקור הבדל ונתעלה מישוראל בשתי קדושות הללו. כי הנה בין שהופרשו אוה"ע משביתת השבת עד שיש עליהם חיוב מיתה עליה, לפינן לה ממה שנאמר לאחר המבול 'יום ולילה לא ישבותו' (בראשית ח, כב; סנהדרין ש"ס), הרי שבזמן המבול נעשה כליון וביטול לשאר האומות, וכמ"ש (בראשית ז, כג) וימח את כל היקום אשר על פני האדמה, כמו כן הגוים שהובדלו אז מישראל לענין קדושת השבת, גורם להם הדבר מיתה וביטול. אך מאידך קדושת המועדים התבררה בדור הפלגה, כי אז נבחרו ישראל לגמרי להיות לו לעם, וזוהו נעשה הבדל והפרש גמור בין ישראל לעמים (ואמה"ב) - אשר דבר זה הוא השורש לקדושת הרגלים כנ"ל, וא"כ כמו שבדור הפלגה לא נתבטלו האומות לגמרי, רק נפלו ונשברו, וכמ"ש (שם י"ז, א) 'נדרה ונבלה שם שפתם', שהוא מלשון נפילה (כי אות ב' יפ' מתחלפת באותיות ב'וימ"ק), הנה כי כן גם הגוי הבא לאחוז בקדושת המועד לא יגרום לו הדבר אלא שבידה ואיד, ולא ביטול ומיתה (והדברים ארוכים ואכ"מ).

ד. ובהו יש לפרש דברי הזהור על מה שנאמר בנבואת 'חזון ישעיהו' (ישעיה ד, ד) 'חדשיכם ומועדיכם שנהא נפשי', ודייקו בזה"ק (ח"ב פ"ה) 'ואילו שבת לא קאמר', ועומק עניינו הוא ע"פ האמור. כי כל מה ש'חדשיכם ומועדיכם שנהא נפשי' הוא מפני שאכן עדיין לא זכינו לשלימות מדרגת המועדים, וכעת אין שלש הרגלים נתקונם, כי יש בהם מקום אחיזה לחיצונים ולאוה"ע, ולכן על מדרגה זו של המועדים אמר הקב"ה 'שנהא נפשי', אמנם על יום השבת - המופקע לגמרי מן אחיזת הסט"א - לא קאמר 'שנהא נפשי'.

קדושת השבת - בחירה בכלל"י והפקעת הגוים ממנה

כמה מדרגות בעצם יום השבת לענין הפקעת הגוים ממנו

והנה הגם שביארנו שבע"כ מופקעים ומובדלים לגמרי מכל ענין קדושת השבת, עד שכאשר שובת הנכרי הרי הוא מתחייב בנפשו, מכל מקום בפרטות יותר יש לומר שדבר זה מתחלק לכמה מדרגות בעצם יום המנוחה, וגם ביום השבת גופא ישנן דרגות שונות בזה, שכפי כמה שמאירה יותר קדושת היום, כמו כן מתברר יותר זה שהגוי מופקע ממנו.

שלושת תפלות השבת כנגד שלוש שבתות

וביאר הדברים הוא, ע"פ מה שפירש הטור (או"ח סי' רצ"ב) כמה שתיקנו לנו חז"ל לומר שלוש מיני תפילות בשבת; אתה קדשת - כליל שב"ק, ישמח משה - בצפרא דשבתא, אתה אחד - בשעת מנחה, שהם כנגד שלוש שבתות מיוחדות שהיו בעולם; 'אתה קדשת' - כנגד שבת בראשית, כמו שמוכיח מתוכו. 'ישמח משה' - כנגד שבת של מתן תורה, דלכולי עלמא בשבת ניתנה תורה (שבת פ"ג). 'אתה אחד' - כנגד שבת שלעתידי לבוא.

במדרגת 'שבת בראשית' עדיין לא ניכרת הבדלת האומות

והנה לפי זה נאמר, כי כליל שבת קודש המכוונת לעומת שבת בראשית, שבה שבת הקב"ה בראשית הבריאה מכל מלאכתו אשר עשה, עדיין לא ניכרת בבירור הפרדת אוה"ע מקדושת היום, שהרי מצד מעשה בראשית יש מקום גם לאומות בשבתה זו, שהרי אף הם בכללו ביצירת העולמות בששת ימי בראשית, וא"כ במדרגת שבת בראשית ישנה לכאורה מקום אחיזה לעמים. ולכן לא נזכר בתפלה זו מה שאומות העולם אין להם שייכות אל השבת.

בשבת דמתן תורה כבר מתגלה הבחירה בישראל - אך עדיין אין הגוים מופקעים לגמרי מהמציאות

אולם במדרגת יום שבת קודש, המכוון כנגד שבת של מתן תורה, אז כבר ניכר החילוק שבין ישראל לעמים. שהרי במתן תורה נבחרו ישראל מכל עם ולשון, ואין לשום אומה חלק ונחלה בתורה, ומצד זה לא הנחיל הקב"ה את יום השבת רק לעמו הנבחר, וא"כ מצד בחינה זו כבר ניכר שאין לגוים שייכות כלל עם יום השבת. כי כמו שאמר ז"ל (סנהדרין פ"ט). 'עובד כוכבים שעוסק בתורה חייב מיתה', הכי נמי 'נכרי ששבת חייב מיתה'. ולכן בתפלת שחרית של שבת כבר נאמר להדיא 'ולא נתתו ה' אלקינו לגויי הארצות, ולא הנחלתו מלכנו לעובדי פסילים וכו', כי לישראל עמך נתתו באהבה, לזרע יעקב אשר הם בחרת'. אמנם אפילו בבחינה זו, עדיין לא שללנו לגמרי את מציאות אומות העולם, אלא אמרנו שיש חילוק והבדל בין ישראל לעמים מצד מה שאין לאומות שייכות אל השבת, אמנם עדיין יש להם מקום קיום בעולם, כיון שהרי גם להם ישנן שבע מצוות בני נח.

בשבת שלעתידי לבוא - 'אתה אחד' גוי אחד בארץ

אך למעלה מזה היא מדרגת מנחת שבת, זמן רעוא דרעיון, שהוא מדרגה המעולה ביותר בקדושת השבת כנודע, והוא כנגד שבת שלעתידי, שבדרגה נעלה זו כבר אין מקום קיום כלל לאומות העולם, כי על אותה העת נאמר (ירמיה ל' י"א) 'כי אעשה קלה בכל הגוים, וישארו רק ישראל בלבד שיהיו גוי אחד בארץ (ע"פ דה"א ז' כא). ולכן אומרים אז בתפלת 'אתה אחד, ושמן אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ', כי במדרגת השבת הזו של ימי תיקון העולם השלם, יהיו אומות העולם מופקעים לגמרי מהמציאות, והיו קיימים רק עם בני ישראל המיוחדים לה' אחד.

ה.

השבתות של בין המצרים הן כנגד שלוש מדרגות בקדושת השבת

ג' שבתות המכוונות לעומת ג' הרגלים - כנגד ג' המדרגות ביום השבת והנה ע"פ הדברים האלה יש להקביל גם את שלושת השבתות של ימי המצרים,

המכוונות לעומת שלושת המועדים פסח שבועות וסוכות כפי מדרגתם שלעתידי כנ"ל, כנגד שלושה זמנים אלו שביום השבת, ונאמר שגם ענין הפקעת הגוים מבחירת בני ישראל מתגלה בהם במדרגה בטר מדרגה, וכדרך שהוא ביום השבת עצמו.

השבת הראשונה המכוונת לעומת חג הפסח, שהיה לפני מתן תורה - היא נגד שבת בראשית, אשר בה עדיין לא ניכר בהדיא שאין לאומות העולם שייכות ליום השבת. השבת שלאחריה שהיא כנגד חג השבועות זמן מתן תורתנו - בה כבר נעשה הכול והפרש בין ישראל לאומות כמו שאומרים אז 'ולא נתתו כנ"ל, וכמו כן מצד שבת זו כבר נגלתה הבחירה בישראל לעומת שאר האומות.

אך המדרגה הנעלית בזה היא שבת חזון, שהיא בבחי' חג הסוכות, ומכוונת לעומת שבת שלעתידי לבוא שאזי כבר אין מקום קיום לאומות העולם כלל, כי כבר נתבטלו ממציאותם, כפרי החג שמתמעטים והולכים, שהוא סימן כליה לשבעים האומות שגם המה יתמעטו וילכו (רש"י במדבר כ"ט, י"ז) ויתבטלו מן העולם.⁽¹⁾

עיקר מדרגת המועדים המתעלים לקדושת השבת היא בשבת חזון - שכנגד שבת שלעתידי

ולפי האמור לעיל, שמעלת המועדים שלעתידי היא שיהיו דומים למדרגת השבת בבחינה זו שאין בהם אחיזה ויניקה כלל לגוים, ושבתות האלו שבימי בין המצרים הינן מעין הרגלים ההם כנ"ל. - הנה עיקר ההארה מזה היא בשבת חזון, המכוונת לעומת שבת שלעתידי שאין לאומות העולם מקום קיום כלל. ויש לרמוז זאת בלשון הפיוט 'יום שבתוך', 'יונה מצאה בו מנוח, ושם ינוחו יגיעי כח', כי 'יונה' עולה כמספר 'חזון', ולפי זה יש לפרש 'יונה' מצאה בו 'מנוח', היינו שבשבת 'חזון' המכוונת לחג הסוכות, מוצאים 'מנוח', כלומר שבשבת זו מאירה קדושת המועדים דלעתידי, שאזי יתעלו המועדים למעלת יום השבת קודש.

כל רודפיה השיגוה בין המצרים - מפני ש'לא מצאה מנוח'

ולכן נמי כתיב גבי חורבן בית המקדש (איכה א' א.) 'היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח, כל רודפיה השיגוה בין המצרים', ולדברינו כאן יש לרמוז בזה, כי אכן מה ש'רודפיה השיגוה בין המצרים' אינו אלא מכיון ש'לא מצאה מנוח', כלומר שלא היה לה את מנוחת השבת, ולא היו מקושרים כראוי לקדושת השבת של ימי המצרים, משא"כ אילו הווי מצאה מנוח, אזי לא היה מתקיים בה 'כל רודפיה השיגוה בין המצרים', כי מבח קדושת השבת שהיא 'נחלה בלי מצרים' (ע"פ שבת ק"ח), היו מתעלים למעלה מכל המצרים והגבולים.⁽²⁾

שמיני עצרת הוא ממש מעין ימות המשיח - גוי אחד בארץ

וביתר עומק נאמר, ששלימות המדרגה בזה היא ביום שמיני עצרת הבא לאחר ימי הסוכות, שהיה הנשגב ההוא הוא דונגא ומעין ממש לימות המשיח, זמן תיקון השלם, שבעת ההיא כבר לא יוותר עד אחד מכל חלקי הקדושה אצל האומות, כי כולם כבר יקבצו ויבואו אל השכינה הק', ולא יהיה מקום כלל למציאות הגוים. ועל כן מקריבים ביום השמיני 'פר יחיד' כנגד האומה היחידה (סוכה נ"ה). וכמו כן קוראים אז בתורה את הפסוק (דברים ל"ג, כ"ח) 'וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב', והיינו שישראל לבדם ישכנו בארץ, ואין עמם שום אומה ולשון.

ואיתא בתיקון⁽³⁾ (תיקונא היסור, ל'): 'ש'וישכון ישראל בטח בדד' הוא כטעם (שם לב, י"ב) ה' ברוך יתנו ואין עמו אל נכר', ומיניה ילפינן שאין מקבלים גרים לימות המשיח 'עיי"ש. והיינו כאמור לעיל (בריש המאמר) ששלימות הבחירה בישראל תתגלה בימות המשיח, שאזי לא ישארו עוד שום ניצוצי קדושה באומות, ולכן לא יקבלו עוד גרים מהם באותו הזמן, וענין זה קוראים בתורה ביום שמיני עצרת, שבו יש הארה עצומה מהזמן המקווה ההוא.⁽⁴⁾

עבודת ימי בין המצרים - להעלות את הרגלים לקדושת השבתות

ומאלו הדברים נמצא, שעבודת ימי בין המצרים היא להשלים את חסרון שלשת הרגלים, והיינו להעמיד את המועדים שיהיו במדרגת השבת, והיינו שלא תהא לאומות העולם שום יניקה מקדושת הרגלים כדרך שאין להם אחיזה ביום השבת. ובשלב שבתות האלו של ימי המצרים מונח הכה של העלאת השלש רגלים אל מדרגת השבת, אשר זוהי מדרגת הרגלים שלעתידי לבוא, ועי"ז יושלם החסרון שמכוחו נעשו ימים אלו לבכי ומספד, ויחזור להיות לבית ישראל לששון ולשמחה בהמהרה בימינו אמן.

ה. וכבר מילתנו אמורה בזה בארוכה במקו"א, כי מטעם זה חג הסוכות שייך ביותר לזמן העתידי, ונקרא 'זמן שמחנתנו' המורה על המשכה יתרה מהשמחה שלעתידי, כיון שהוא סמוך ונראה ליום שמיני עצרת, אשר הוא ממש מעין ימות המשיח כלהלן בפנים. ובחג הסוכות ששמו מורה על ענין ראיה והסתכלות כנ"ל 'סוכה ברוח הקודש', יכולים כבר לראות את השמחה הגדולה של התיקון השלם, שאזי ישמח ה' במעשיו (תהלים קד, לא; ראה ויקר' פ"ב, ב).

ויציא מילתא כמה שנתבאר לעיל שקטורג בלק ובלעם על הבחירה בבני ישראל התעוררה ביותר לכאורה כבישת ארץ סיוחן ועוג, שהיו מעין ירושת ארץ ישראל שלעתידי לבוא. כי מצינו שבעת מלחמת סיוחן ועוג ישבו ישראל בסוכות, כדאיתא ברוקח (סי' ר"ט) שיש מפרשים שהא דאמר רבי אליעזר 'סוכות ממש עשו להם' (סוכה י"א), היינו לזכר הסוכות שישבו בהם ישראל כאשר צרו על סיוחן ועוג, שיצאו אז מן עניי הכבוד וישבו בסוכות. ועניינו מבואר ע"פ ה"ל, כי הכה של בני ישראל לערוך מלחמה נגד סיוחן ועוג ולכבוש את ארצם מידם מעין ירושת ארץ ישראל שלעתידי, בא מצד הראיה והנבואה שהיו להם קודם לכן לראות את העתיד לבוא, ולכן עשו להם 'סוכות' - בכדי שיוכלו על ידן להסתכל אל העתיד. והרי זה כענין חג הסוכות אשר בו צופה האדם אל המדרגה של שמיני עצרת, שהוא מעין ימות המשיח.

ג. וע"ד הרמז 'מנוח' הוא אותיות 'נחמו', ומורה על שבת נחמו הבא אחר ימי בין המצרים, והיינו שבשבתות האלו צריכים למצוא את נקודת הנחמה של שבת נחמו, שהוא תיקון זמני המונע שיתעלו למדרגת יום המנוחה. וכן נמי, קודם ימי בין המצרים קוראים בפרשת בלק אשר מנין הפסוקים בו הוא ג"כ כמנין 'מנוח', וכנ"ל שכונות בלעם היתה לעקור את האומה החוננת שלש רגלים, ובכדי להפר עצתו צריך להעלות את הרגלים למדרגת שבת הנקראת 'מנוח' שאין לאוה"ע אחיזה בה, ועי" שמיירת שבת אין שום אומה ולשון יכולה לשלוט בישראל (ע"פ שבת ק"ח).

ד. ונתבאר במקו"א שאכן חג שמיני עצרת הוא מועד הדומה לקדושת שבת, שהרי סדר הקריאה בו בפר' וזאת הברכה אינה כמו שאר הימים טובים שקוראים בהם מעין המאורע, אלא היא חלק מסדר פרשיות השבוע, ומוכח שהוא י"ט שנתעלה למדרגת השבת. והדבר מכוון מאוד לדברינו כאן, שזוהי שלימות מדרגת המועדים - כאשר הם מתעלים לקדושת השבת, והארה מזה יש גם עתה בשמיני עצרת. ובלעם בקטרונו על הבחירה שבהרשי"ת בישראל, אכן רצה להשוות את עצמו גם למדרגה זו, והיתה כונתו בזה לקטרג ולהתנגד עליה, ולכן הקריב בלעם פר ואלו על כל מזבח (במדבר כ"ג, ב-ד'), אשר זהו הקרבן של שמיני עצרת דכתיב בה (שם ט"ו, ט) 'פר אחד איל אחד'. אמנם השי"ת הפך את הקללה לברכה, ואזי אכן הודה בלעם ואמר 'הן עם לבדר ישכון ובגוים לא יתחשב' (שם ט"ו, ט), ולומר שעם ישראל לבדר ישכון ולא יתחשבו עם ישראל, כיון שלא יקבלו עוד גרים לימות המשיח.

ד. ביום השבת יש כמה מדרגות לענין הפקעת הגוים ממנו, כדרך שלושת תפלות השבת שהן כנגד שלוש שבתות. במדרגת 'שבת בראשית' - עדיין לא ניכרת הבדלת האומות. בשבת דמתן תורה - אך יש בחירה בישראל - אך עדיין אין הגוים מופקעים לגמרי מהמציאות. ובשבת שלעתידי לבוא - יהיו ישראל 'גוי אחד בארץ' לבדם.

ה. שלושת השבתות של בין המצרים - כנגד שלשת המדרגות ביום השבת, ועיקר מדרגת המועדים המתעלים לקדושת השבת היא בשבת חזון - שכנגד שבת שלעתידי, הסמוכה לשמיני עצרת שהוא ממש מעין ימות המשיח.

א. ביטול הכעס על ידי קנאה

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי (סז, א).

אימת בוה"ק (ח"ב סא) כי בסוף כל תקופה מוד' תקופות השנה מתעוררים דעים, עיי"ש. ויש לומר שהוא בחי' של כעס המתעורר למעלה, והוא מתגלה כאשר מסתיימת תקופה והוא באה לידי בחי' של מיתה, ועל אותו זמן נאמר כי רגע באפו (תהלים לז, ז). ולעומת ענין זה של סיוע ד' התקופות המעורר כעס, יש מצות **ציצית** על ד' נפשות הבגדים, אשר כל 'בגד' עולה בגי' כעס', והרי זה לעומת הכעס המתעורר בד' הקצוות של התקופות, וכנגדם באה מצות 'ציצית' העולה ד' פעמים 'בגד' ההיני ד' פעמים 'כעס', כי הציצית עומדת כנגדם וממתיקה את הכעס ומבטלתו. והוא שאמר המלאך לרב ציטא כי בשעת ריתחה למעלה מענישים את מי שאין לו בגד עם **ציצית** (מנחות סא), כי הציצית היא זאת העומדת לעומת שעת הכעס.

ויש לומר כי המתקת הכעס באה על ידי הוספת א' למספר 'כעס', ואז הוא עולה כמניין 'קנא', והוא שאומרים בכל יום בעת נטילת הציצית 'מזרח והבא עלינו ברכה ושלוש מארבע נפשות הארץ', כי מולידים את ד' פעמים 'בגד' להיות ד' פעמים 'קנא' העולים 'ברכה שלום' ע"ה"כ [והענין הוא, כי הכעס מתעורר על ידי הפירוד לד' גבולות כנ"ל, והא' מכניס את הארת האחדות בכל אחת מן הגבולות, והוא ענין ה'שלום' המאחד את הכל, שהוא כלי מחוץ 'ברכה', ואכמ"ל]. ולפי זה נפרש כי בענין המתקה זו עסק פינחס כאשר התעורר חרון אף על כלל ישראל, והפך את הכעס ל'קנא'. והוא שאמר עליו הכתוב **'בקנאו את קנאתו'** ומפרש רש"י שהוא קצף את הקצף שהיה להקב"ה לקצוף, והיינו שהחליף והמיר את הכעס **בקנאה** כדי להמתיקו. והוא שאמר הכתוב **'ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי'**, כי על ידי שהחליף את ד' פעמים כעס בד' פעמים 'קנא', הרי על ידי זה נתקיימו בני ישראל, ולפי זה שיעור הכתוב הוא, 'ולא כליתי את בני ישראל מפני שנהיה **'קנאתי'** ולא כעס. ובא הרמוז בוה, כי ד' פעמים 'קנא' עולים בגי' 'בני ישראל' ע"ה"כ.

ב. מינוי מנהיג ישראל בבחי' מדת המלכות

יפקד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה (כו, טז).

פי' רש"י: 'כיון ששמש משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו, אמר הגיע שעה שאתבע צרכי, שיירשו בני את גדולתי. אמר לו הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע וכו'.

יש להתבונן במה שרואים כאן, כי משה רבינו האב לנביאים לא השיג בשלימות מי היה מנהיג ישראל אחריו, והיה לו איהר רצון למנות את בניו אחריו, אשר הוא ודאי מפני שחשב כי בהם יבחר ה', ולא כיון בזה לדעת עליו. ומצינו בו גם **בשמואל הנביא** השקול כנגד משה ואהרן, אשר בבואו למשוח את דוד המלך שהוא המרכבה למדת המלכות ויסדה של מלכות בית דוד בכלל ישראל, טעה שמואל הנביא בחייו של דוד לומר שהם נבחרו למלוכה, ואמר על אליאב בן ישי 'אך נגד ה' משיחו' (ש"א יט, ז). וסבר שהוא המלך אשר בו בחר ה' (ואמרו חז"ל [ספרי דברים יז] כי נכשל בו כופני שאמר 'אנכי הראוה' [ש"א ט, ע]). הרי זה עניניו מינוי מנהיג ישראל, **מצינו נביאים גדולים ביותר אלהייה שאתו אל ששני בראוי**.

ויש לומר בוה, כי מנהיגי ישראל הם מרכבה למדת המלכות, אשר לא ידע אנוש את ערכה. שהרי הירח גם מורה על מדת המלכות, ויש בה הפנים של מיעוט הירח, אשר הוא פנים כזה שהקב"ה הכתיב בו על עצמו שכביכול הוא צריך כפרה על מה שדן את הירח (חולין עז, דבר כזה שהקב"ה מגלה לנו שהיה בו ענין שנראה כעיוות הדין ח"ו, היינו שאין אנו יכולים להשיג כלל את יושר הדין שבענין זה, ולכן אין הנביאים יכולים להשיג כנכונ את תיקוני מדת המלכות, והוא בחי' 'מליבא לפומא לא גליא' אשר הקב"ה לבדו משיג זאת, ואינו מגלה זאת אפילו לנביאיו הנאמנים [וזה הוא גם ענין ההסתרה הגדולה על קץ ביאת משיח גדקטו, כי אז יהיה תיקון המלכות בשלימות, וזה הוא סוד העולם מעין כל חו"].

והנה כל הקרבנות באים לכפר על חטאים ועוונות, וכולם מושרשים בחטא השורשי בכלל ענין הבריאה, שהוא ענין מיעוט הירח המורה

על מדת המלכות שורש כל הנבראים. ורומזו מכבר כי לכן בספר ויקרא שהוא ספר תורת הקרבנות יש תנ"ח פסוקים, שהם כמניין 'שמש ירח', כי כל הקרבנות באים לכפר על החילוק שנהיה בין השמש לירח. וזה הוא ענין שני הקרבנות הכלליים שמקריבים בכל יום, תמיד של שחר ושל בין הערביים, אשר בנייהם מקריבים את כל הקרבנות כולם, והם באים לאחד את כולם להיות כפרה על שורש העוונות שהוא ענין מיעוט הירח. ולכן תיכף אחר פרשת מינוי מנהיג ישראל, באה פרשת קרבן התמיד, ואחר כך נזכר שיעור ראש חודש שהוא בחי' הכפרה שהכתיב הקב"ה על עצמו כביכול על מיעוט הירח, כי על ידיהם יבוא מינוי מנהיגי ישראל בשלימות.

ג.

פרשת התמיד בחי' המשכת אורו של משה רבינו

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריה ינחוחי תשמרו להקריב לי כמעודו (כז, ז).

פי' רש"י: 'מה אמור למעלה, יפקד ה'. אמר לו הקב"ה, עד שאתה מצונו על בני, צוה את בני עלי, ונמצא שיש קשר בין מינוי המנהיג אחר משה רבינו, לפרשת קרבן התמיד.

והענין הוא, כי המנהיג ישראל אחר משה רבינו, הוא מי שממשיך להאיר את אורו של משה רבינו בכלל ישראל. והנה קרבן התמיד יש לו שייכות מיוחדת עם אורו של משה רבינו הנמשך לדורות, כי קרבן זה נזכר כבר בימי המילואים אשר בהם שימש משה רבינו ככהן, וחורה הפרשה ונשתה כאן כדי לצוות לדורות, ונמצא שהוא קרבן של משה רבינו שנצטוו להמשיכו לדורות. וכן כתוב כאן 'ועלת תמיד העשויה בחר סיני' (ח, ז). ומפרש רש"י 'כאותן שנעשו בימי המילואים, והרי שענינו של קרבן התמיד הוא להמשיך את אורו של משה רבינו לדורות עולם. ואכן משה במילואו (פ"ח ש"ז ה"ז) הוא בגי' 'תמיד' ע"ה"כ.

והענין הוא, כי משה רבינו הוא מוסר התורה לכלל ישראל, ומצינו שהיה לו התחדשות תמידית, כמו שהעיד עליו הכתוב 'ומשה בן מאה ועשרים שנה כמותו, לא כחתה עינו ולא נס לה' (דברים לז, ז), הרי שהיה תמיד עם חיות. ואת זה הכה הכנים משה רבינו בכלל ישראל, לקבל את התורה בהתחדשות תמידית באופן של 'כלל יום יהיו בעיניך כחדשים'. וזה הוא כח ה'תמיד' של כלל ישראל, היינו ההתחדשות בכל יום תמיד מחדש, אשר כה זה הוא הארת משה רבינו. [והתלמוד חכם יש לו שייכות מיוחדת לזה, כי בו מתגלה ענינו של משה רבינו, ולכן אמרו חז"ל [בבב"א י] על המארה תלמיד חכם בתוך ביתו שהוא כמקריב תמידים, ואכמ"ל].

ותיבת 'תמיד' ע"ה"כ היא בגי' ג' מילואי שם אהי"ה (אל"ף ה"י יו"ד ה"י - סק"א, אל"ף ה"ה יו"ד ה"ה - קק"א, אל

ף ה"ה יו"ד ה"ה - א"א - קמ"ג, יחד כולם תנ"ח), ואכן שם אהי"ה פירושו לשון דבר ההוה תמיד, כמו שפירשו חז"ל בזה שהבטח הקב"ה להיות תמיד עם כלל ישראל בעת צרתם. והמילויים עצמם בלי ג' שמות אהי"ה הפשוטים, עולים בגי' 'יהושע' ע"ה"כ. והנה יהושע היה המנהיג ישראל הראשון שהמשיך את אורו של משה רבינו אחר שנסתלק מן העולם, ולכן הוא רמזו במילוי אלו השמות המורים על ענין התמיד, כי אצלו התקיים ענין המשכת אור התמיד של משה רבינו. ולכן הקריב משה רבינו את התמידים בימי המילואים, להורות על מי שימשיך אחריו בעבודת התמיד, שהוא רמזו במילואים עצמם של השמות הנרמזים ב'תמיד'. ולכן תיכף אחר פרשת מינוי יהושע אחר משה, נאמרה פרשת התמיד שהוא ענינו הפנימי של זה המינוי. ויש להוסיף עוד, כי 'תמיד' בגי' 'חומת', וביום שנבקע חומת ירושלים – בשבעה עשר בתמוז, בו ביום נתבטל התמיד, והענין של 'חומה' יש לו שייכות מיוחדת ליהושע בן נון – מוקף חומה מימות יהושע.

ד.

מיעוט פרשת במדבר למען פרשת פינחס

בפרשת פינחס יש קס"ח פסוקים, והיא הפרשה השנייה בגדלה בכל התורה כולה. והפרשה הגדולה ביותר היא פרשת נשא, שיש בה קע"ו פסוקים. ואילו הפרשה השלישית בגדלה היא פרשת במדבר, שיש בה קנ"ט פסוקים.

ויש לומר כי בעצם היתה פרשת במדבר צריכה להיות השנייה בגדלה, כי פרשת נשא היא הגדולה ביותר לפי שהיא הפרשה

הראשונה אחר חג השבועות, ולכן יש בה ריבוי של תורה. אכן לפי זה יש מקום לומר שהיו צריכים להרבות גם בפסוקי פרשת במדבר, כי היא הפרשה הסמוכה ביותר לפני חג השבועות, ולכן היתה היא צריכה להיות השנייה בגדלה. אבל יש לומר שפרשת במדבר הקטינה את עצמה, ותנה את המקום השני לפרשת פינחס, כי מפני שהיא השבת הראשונה של ימי בין המצרים, לכן צריכים בה הרבה חיזוק, והתורה היא המוחקת את כלל ישראל, כמו שיסד הפייסן 'ואין לנו שיוור רק התורה הזאת', ולכן נוסר המקום השני לפרשת פינחס. ועל ידי זה נהיתה פרשת במדבר עם פסוקים כמניין 'קפו', לפי שהקטינה את עצמה. וגם היא הפרשה הל"ד שבתורה כמניין 'דל', לפי שדלדלה את עצמה למען פרשת פינחס. והנה 'במדבר' עולה בגי' 'אברהם', ואילו 'פינחס' עולה בגי' 'צחק', ויש לומר כי זה נרמז בפסוק ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק (בראשית כ"ה, ה), אשר פרשת במדבר מסרה את כל עניניה לפרשת פינחס.

ה.

כל החטאים שייכים לאומות העולם

מטרים ארצך כמנין ידעתך וכמטרם תנא מרחם הקדשתך נביא לגוים נתתך (ירמיה א, ה: הפטרת פינחס).

יש להבין מה כוננת הכתוב שהיה ירמיהו 'נביא לגוים', והרי נתמנה לנביא עבור כלל ישראל ואליהם דיבר את דברי תוכחותיו (עי' רש"י). ויש לפרש, כי דוקא מפני שעתידי היה ירמיהו להוכיח את כלל ישראל על עוונותיהם, ואף להתנבא על חורבן בית המקדש ולראותו מתקיים בפועל ממש בעוונותיו הרבים, לכן הקדים הקב"ה לומר לו שידע על נכון את הגדרתם הנכונה של כל תוכחותיו. והוא מה שצריך לדעת כי כלל ישראל בעצם נקיים הם מכל חטא עוון ופשע, ואין לכלל ישראל שום שייכות עם עבירות ופגמים. אלא מפני שצריכים כלל ישראל להעלות ולתקן את כל העולם, עד שימלא כבוד ה' את כל הארץ, וכל אומות העולם יכירו וישתחוו לה', לכן צריכים כלל ישראל לדרת ממדרגתם הרמה אל מקומם הנמוך של האומות כדי להשפיע גם עליהם. ומפני שכלל ישראל מקבלים איזה שייכות עם אומות העולם כדי לתקנם, לכן נתפסים גם בהם פגמים ועוונות מן האומות [ובעומוק יותר, יש בחי' נעלית על פי ידעת הבורא ית' הנעלית מן הבחירה, ולפי זה אומרים שהקב"ה בעצמו סיכב את הפגמים האלו, כדי שיוכלו כלל ישראל להעלות את אומות העולם הפגומים בעצמם, ואכמ"ל]. והוא שאמר הקב"ה לירמיהו, שידע לו כי בעצם הרי הוא נביא לגוים, כי כל החטאים שהוא מוכיח עליהם את כלל ישראל, אין הם המאשים של כלל ישראל בעצם כלל, אלא הם באים מן הגוים.

ובזה יבואר מה שהבטיח הקב"ה ליעקב אבינו גוי וקהל גוים יהיה ממך (בראשית לח, א), ופירושו חז"ל (נזבא בראש"י סז) שבישרו הקב"ה בזה על אליהו הנביא שיקריב שחוטו חוץ בחר הרמל' 'עתידים בניך להקריב מגוים'. ויש להבין מה הבטחה שי בזה ליעקב אבינו, מה בשורה טובה יש בדבר, ומצד שני יש להבין למה זה נקרא הקרבה מגוים, והרי משם יצא קידוש ה' הגדול ביותר. אבל לפי הנ"ל יבואר כי מה שהיה צריך אליהו הנביא להקריב קדשים בחוץ, הרי זה מפני שנכשלו בני ישראל שבאותו הדור בעבודה זרה, ולכן היה צריך אליהו הנביא לצאת מגדרי הקדושה כדי לקרנם. אבל הקב"ה ביישר ליעקב אבינו שכל ענינה של הקרבה זו, אינה מפני שכלל ישראל מצד עצמם יצאו לבחון להיות עובדי עבודה זרה ח"ו, אלא זה הוא 'מגוים' כי הם צריכים להעלות ולקרנ את הגוים גם כן, ואילו הם בעצמם נקיים מן החטא.

וזהו טעם מה שמובאר בחו"ל בכמה מקומות אודות ההפסד הגדול שירד לכל העולם מאז חורבן בית המקדש, וכמה הפסידו אומות העולם מזה. ולכאורה יש להבין, והרי בית המקדש נחרב בעוונותינו הרבים, ולמה צריכים אומות העולם לסבול מפני עוונותינו. אבל לפי המבואר מובן היטב, כי כלל ישראל בעצם נקיים הם מכל חטא ופשע, ורק אומות העולם הם המדובקים בכל עוון אשמה ורשע, ואם כן כל החטאים של כלל ישראל לא אירעו אלא מפני שייכותם עם אומות העולם, והם האשמים בכל החורבנות. וזהו התחלת ה'ג' דפורענותא, להדגיש בכל תוקף כי כל התוכחות הם בבחי' 'נביא לגוים', אבל כלל ישראל הם 'קודש ישראל לה' ראשית תבואתו' (ירמיה ב, ז).

מה נאוו על ההרים:

וויאזוי ארויסצונעמען די געוואלדיגע מעלות פון ווילן אין קעמפ

א. יצאות בכרמים: דער באהאלטענער אור פון תמוז אב ווערט נתגלה דורך די קעמפס

תמוז און אב זענען גרויסע חדשים בפנימיות | אילו זכינו וואלט י"ז בתמוז געווען א יו"ט נאך גרעסער ווי שבועות | אילו זכינו וואלט ת"ב געווען א 'שמחה לדורות' | מען וואלט זוכה געווען צו די גרעסטע אורות | עכשוו שלא זכינו איז עס בחיצוניות 'מים נמוכים' | אבער בפנימיות איז עס געבליבן 'מים טובים' | מן השמים פירט מען אז אין די טעג גייט מען אין די קעמפס | די רואיגקייט און געשמאק פון קעמפס - ברענגט ארויס דעם פנימיות'דיגן אור פון די חדשים | די גרויסע שינוים וואס קומען פאר בחיצוניות - דארפן פירן צו א שינוי בפנימיות

ב. נקנית בחבורה: די מעלה פון 'אחדות' וואס מען איז זוכה אין קעמפ

דער קעמפ האט געוואלדיגע מעלות בגשמיות און ברוחניות | עס האט אויך באזונדערע נסיונות פון וואס מען דארף זיך אפהיטן | די גשמיות'דיגע מעלה פון לעבן אין די נאטורליכע בריאה - העלפט אויף הרחבת הדעת אין תורה ועבודה | אין שטאט זעט מען א גאס און עס שטערט פון דאווענען | אין קעמפ איז נישטא דער הפסק פון 'גאס' - צווישן איין שחרית ביזן אנדערן שחרית | די מעלה פון א פארטאגס אין קעמפ | די מעלה פון די שבתים אין קעמפ | יעדער איז א משפיע אויף די סביבה | דאס אחריות צו משפיע זיין קדושה און התעלות | זיך היטן פון שלעכטע חברים | יעצט שטעלט מען אוועק דעם צורה וויאזוי מען וועט אויסזען אלס אינגערמאן

ג. דורש לציון: אנקניפן א קשר מיטן ירושלים דורכן אריינטראכטן וואס מיר האבן געהאט

א איד - בפרט אן עובד ה' - דארף האבן שייכות מיט ארץ ישראל און מיט גאולה | מען קען זיך נישט פרייען מיט נחמה - אויב מען האט נישט קיין צער אויפן חורבן | א בחור דארף אוועקגעבן צייט צו טראכטן וועגן ירושלים און ביהמ"ק | לערנען די קניות און פסוקי איכה | באקומען א השגה וואס ירושלים בבנינה האט געמיינט | אפילו בשעת'ן חורבן האבן זיך ארומגעדרייט נביאים און חסידים | אפילו אן עס הארץ האט נישט געזאגט קיין ליגנט שבת | די שמחה וואס האט דארט געהערשט איז 'אין לשער' | די אבידה און חלל וואס מיר האבן היינט - איז בכלל נישט שייך צו באגרייפן | נאכן קלאגן אויף דעם אופן - קען מען זיך פרייען שבת נחמו

א.

יצאות בכרמים: דער באהאלטענער אור פון תמוז אב ווערט נתגלה דורך די קעמפס

נקודות:

תמוז אב: פון איין זייט איז דאך דאס נידריגע טעג, ווען עס האט ליידער פאסירט ביידע חורבנות. אבער פון צווייטן זייט, זענען זיי זייער הויכע זמנים. ווייל שבעה עשר בתמוז האט משה רבינו געדארפט אראפקומען מיט די לוחות הראשונות וואס דעמאלט וואלט געווען דער סיום פון קבלת התורה, און די וועלט וואלט געקומען צום תכלית השלימות!

באב. אזוי אויך, ווען מען קוקט עס אן אלס הכנה צו די הייליגע טעג, איז שוין פון חודש תמוז פארהאן אן אור פון די הייליגע טעג; ווי דער של"ה הק' שרייבט, אז תמוז' איז ראשי תיבות: 'זמני תשובה ממשמשין וביאין'. און א"ב איז ראשי תיבות: 'אלול בא'. בפרט דער צווייטער העלפט פון חודש אב, וואס מען הייבט זיך שוין אן צו וואונטשן 'כתיבה וחתימה טובה', און טייל הייבן שוין אן צו זאגן דעמאלט תיקוני זוהר. און פון דארט גייט מען שוין אריין אין אלול אריין. זעט מען, אז די צוויי חדשים זענען בשורשם זייער הויכע טעג.

דורכן אוועקפארן אין די טעג ווערט אויסגעפירט דער באהאלטענער אור פון 'מים טובים'

למעשה, אין די טעג איז געווען חטא העגל, שבירת הלוחות, חטא המרגלים און חורבנות שני מקדשות. ממילא, האבן מיר נאכנישט זוכה געווען צו די טעג ריכטיג ווי עס דארף צו זיין. די טעג זענען טאקע זייער הויך בשורשם, אבער זיי זענען אראפגעפאלן צו מקומות הנמוכים, און דערפאר זענען זיי נישט ממש קיין ימים טובים. אבער מען זעט, אז דער רבונג של עולם האט אזוי געפירט - נישט דורך 'עניני קודש', נאר גראדע דורך 'עניני חול' - אז די טעג האבן זיך אויסגעשטעלט צו זיין אוועלכע בא'טעמ'טע טעג. עס האט נישט 'קדושת יום טוב', אבער זיי זענען 'מים טובים' - גוטע און געשמאקע טעג, ווען מען פארברענגט אונטער די ביימער. און פונקט ווי יום טוב איז פארהאן גרויסע שינוים אינעם גאנצן 'סדר היום', מען דאווענט אנדערש - א - א יום טוב'דיגער דאווענען, מען עסט אנדערש - א יום טוב'דיגע סעודה, וכדומה - אזוי איז אויך אין די צוויי חדשים, אז עס טוט זיך אפ גרויסע שינוים אינעם גאנצען סדר ומהלך החיים, מען פארט ארויס פון שטאט, מען מאכט שינוים אין די סדרי הלימוד, וכדומה. וואס דאס אלעס איז גורם צו א געוויסער געשמאק אין עבודת ה'. און דורכדעם ווערט נתגלה דער פנימיות פון די טעג - וועלכע ענטהאלטן אין זיך אזא געוואלדיגן אור.

ארהן הכהן געזאגט (שמות לה. ב): 'חג לה' מקר', ווייל ער האט געשפירט ברוח קדשו אז דער מארגנדיגער טאג האט אין זיך א גרויסן אור פון יום טוב. און למעשה שטייט אין דער תורה אזא פסוק; ווי דער אר"י הק' שרייבט (לקי"ח כי תשא), אז דער 'מחר' גייט ארויף אויף לעתיד לבוא, וואס דעמאלט וועט שבעה עשר בתמוז זיין א גרויסער יום טוב. און אויך בזמן בית שני איז שבעה עשר בתמוז געווען א יום טוב, וויבאלד דעמאלט איז געווען א בחינה אז דער טאג איז נתהפך געווארן צו שמחה. קומט אויס, אז אין חודש תמוז ליגט בעצם באהאלטן בשורש דער גאנצער אור פון תיקון השלם.

חודש אב וואלט געדארפט זיין א 'שמחה לדורות'

דערנאך קומט חודש אב וועלכע איז אויך טמיר ונעלם. אודאי איז עס מצד אחד 'מים נמוכים'; ווי די ספרים רופן עס אן. אבער בשורש זענען זיי אויך גאר הויכע טעג. עד כדי כך, אז עס שטייט פון צדיקים, אז לעתיד לבוא וועלן זיי דריי וואכן זיין ממש ווי די 'שלש רגלים'! און אויך אין דער נגלות התורה קען מען זען אז דאס זענען נישט קיין פשוט'ע טעג, ווייל די מרגלים זענען דאך צוריקגעקומען תשעה באב ביינאכט. און טאמער וואלט מען זוכה געווען אז די מרגלים זאלן ביישטיין דעם נסיון, און טאקע פארציילן בלויז דעם שבח און מעלות פון ארץ ישראל - וואלט יענע נאכט נקבע געווארן - אנשטאט 'בכיה לדורות' - 'שמחה לדורות'! באלד דערנאך וואלט מען אריינגעגאנגען קיין ארץ ישראל צוזאמען מיט משה רבינו, און מען וואלט זוכה געווען צום תיקון השלם. קומט אויס, אז אין חודש תמוז ליגט בעצם באהאלטן בשורש דער גאנצער אור פון תיקון השלם.

תמוז אב זענען שוין אן אריינפיר צום אלול תשרי

דערנאך קומט 'חמשה עשר באב', וואס אויף דעם זאגן חז"ל (תענית כז): "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב ויום הכיפורים" - עס איז נישט געווען נאך אוועלכע פרייליכע טעג ווי חמשה עשר

תמוז אב זענען אייביג געווען שינוים פונעם געווענליכן לעבנס שטייגער

עס איז איינגעפירט היינטיגע צייטן, אז אין די זומער טעג פארן די בחורים ארויס אין די קעמפס, און די אינגעלייט פארן אין די קאנטריס. מיר ווייסן דאך אז יעדע זאך וואס געשעט דא אויף דער וועלט, האט א שורש למעלה וואס איז גורם צו דער הנהגה דא למטה, בפרט אזא הנהגה וואס האט זיך נישט אנגעהויבן היינטיגע צייטן, נאר עס איז געווען איינגעפירט אין אלע דורות, דעמאלט איז מען טאקע נישט אוועקגעפארן אויפן גאנצן זומער, אבער אויף געוויסע חלקים פונעם זומער פלעגט אייביג זיין א געפארעכטס אהין און אהער, צדיקים פלעגן פארן צו פארשידענע בעדער און קור ערטער, און בעלי בתים פלעגן פארן אויף דאטשע וכדומה, אין פארשידענע ישיבות פלעגט מען מאכן א בין הזמנים אינמיטן זומער, אין אנדערע ישיבות פלעגט מען מאכן שינויים אינעם סדר הלימוד, וואס צו לערנען, וויאזוי צו לערנען, אין געוויסע פלעצער פלעגט מען גיין לערנען אויף די פרייע פעלדער, וכדומה. זעט מען, אז מן השמים פירט זיך אזא הנהגה, אז זמן הקיץ זאל זיין שינוים און התחדשות - אנדערש ווי געווענליך. וועט מען אביסל מסביר זיין דעם שורש הדברים.

חודש תמוז האט אין זיך א כח פון תיקון השלם

די צוויי חדשים תמוז און אב זענען זייער סודות'דיגע חדשים. ווייל פון איין זייט איז דאך דאס נידריגע טעג, ווען עס האט ליידער פאסירט ביידע חורבנות. אבער פון צווייטן זייט, זענען זיי זייער הויכע זמנים. ווייל שבעה עשר בתמוז האט משה רבינו געדארפט אראפקומען מיט די לוחות הראשונות און עס האט ממש געפעלט א האר אז דאס זאל זיך טאקע ענדיגן אזוי - וואס דעמאלט וואלט געווען דער סיום פון קבלת התורה, און די וועלט וואלט געקומען צום תכלית השלימות: אויב וואלט טאקע משה רבינו אראפגעקומען מיט די לוחות און עס געגעבן פאר כלל ישראל - וואלט שבעה עשר בתמוז געווען א גרויסער יום טוב - נאך גרעסער ווי שבועות! נישט אומזיסט האט

מען זעט בחוש, ווי בחורים קומען אסאך מאל צוריק פון קעמפ, און זיי זענען נישט צום דערקענען! ער איז נישט דער זעלבער בחור ווי פארן זומער, ווייל ער איז נתעלה געווארן אויף א מורא'דיגן אופן! און על פי רוב קומט דאס פון דער השפעה פון גוטע חברים.

כאטש וואס נישט יעדער קען דירעקט משפיע זיין, אבער דורכדעם וואס ער גיבט צו שטייער צו דעם גוטן אטמאספערע פון עבודת ה', בפרט אין די שבתים – איז ער משפיע א געוואלדיגע התעלות פאר אלע זיינע חברים

דער שינוי סדר העלמט פאר א בחור זיך צו געבן א טויש

מיר וויסן א כלל: יעדער 'דבר גשמי' איז א 'משל' און קומט אויפועקן יעדע 'דבר רוחני' וועלכע איז דער 'נמשל' דערפון. לענינו, די אלע 'שינוים' און 'חידושים' וואס מען מאכט יעצט בגשמיות - מיטן ארויספארן אין קעמפ - איז בכח און עס דארף טאקע אויפועקן א 'שינוי' און א 'התחדשות' ברוחניות! דאס הייסט, **אסאך מאל איז פארהאן ביי א בחור א שטארקן רצון און חשק צו מאכן א גרויסן שינוי לטובה אין זיין לעבן, ער וויל זיך טוישן ממש מן הקצה אל הקצה, פון א פשוט'ן בחור - וויל ער ווערן א גרויסער מתמיד און עובד ה', אבער עס איז אים זייער שווער דאס צו טון.** יעדער איינער וועט אים פרעגן - און ער אליינס שפירט אויך אזא הרגשה: 'מה היום מימיים, פארוואס פונקט היינט?! נעכטן איז געווען א פשוט'ער טאג,

און היינט איז א פשוט'ער טאג, און אויפאמאל ווער איך אינגאנצן נשתנה?! עס איז דאך דא היינט א נארמאלער סדר היום, עס איז נישט שובבי"ם און נישט אלול, און פלוצלינג ווער איך א נייער מענטש, מיט נייע השגות אין עבודת ה'?!'. (אודאי איז דאס נישט קיין אמת, און א בחור דארף נישט קוקן אויף די אלע שוועריקייטן, נאר זיך געבן א טויש אָן טראכטן אויפיל, אבער דאך איז עס שווער). אבער ווען עס איז פארהאן אזא 'שינוי מבחוץ', מען פארט אין קעמפ און אזויפיל זאכן טוישן זיך - איז אסאך לייכטער אויסצונוצן די געלעגנהייט און מאכן א 'שינוי מבפנים', זיך צו נעמען דינען דעם רבונו של עולם מיט א התחדשות און מיט א פרישקייט, ממש ווי א בריה חדשה.

משנה מקום משנה מזל

מען זעט טאקע בחוש ביי אזויפיל בחורים, ווי זיי טוישן זיך לטובה אין קעמפ. אסאך בחורים נעמען

זיך דעמאלט צו דינען דעם רבונו של עולם, מיט תורה בהתמדה, תפלה בכונה ובקול, און אין אלע עניני עבודת ה'. ווייל עס הערשט ממש א התחדשות פון א נייער מצב. עס האט מסתם אויך צוטון מיט א פנימיות'דיגער ענין, וואס חז"ל זאגן (עפ"י ר"ה טו:): "משנה מקום משנה מזל", אז אמאל איז דער מקום גורם א מורא'דיגער שינוי אינעם גאנצן מזל און הנהגה פונעם מענטש. ממילא, דארף טאקע יעדער בחור זען צו אויסנוצן דעם שינוי אויף א גוטן אופן, אז ווען ער קומט אין קעמפ, און ער שפירט א התחדשות, א נייער מקום, א נייער אויך, עס איז נישט די געווענליכע סדרי הלימוד וכדומה - זאל ער זיך לאזן מחדש זיין! ער זאל זיך לאזן נשתנה ווערן לטובה אויף א כלליות'דיגן און שטארקן אופן!

ב.

נקנית בחבורה: די מעלה פון 'אחדות' וואס מען איז זוכה אין קעמפ

בכלל פרישט עס אויף דעם גאנצן מענטש אויך בנפש, און עס גיבט צו א ההחבת הלב צום לערנען און צו עבודת ה'. (מאידן גיסא, אויב איינער איז נפשו חשקה בתורה און ער וויל לערנען אין דער צייט - איז אויך נישט קיין חסרון, עס איז נישט קיין חיוב צו גיין שווימען, וכל ערום יעשה בדת).

די מעלה פון זיין צוויי חדשים מחוץ לישוב - א רציפות אין עבודה

איינע פון די גרויסע מעלות ברוחניות פון קעמפ איז דער ענין פון 'טוהרה', דאס ארויספארן 'מחוץ לישוב' ברענגט א ריינקייט אינעם גאנצן מענטש. ווייל ווי נישט ווי, וואוינט מען דא א גאנץ יאר אין א שטאט וואו עס דרייען זיך אויך אזעלכע מענטשן וועלכע ליגן אין עולם הזה, און דאס האט א השפעה אויף יעדן איינעם - אפילו דער וועלכער זוכט דאס נישט. אז א בחור - אויפן וועג צו דער ישיבה - גייט דורך די שטאטישע גאסן וואו ער זעט שיינע הייזער, געפוצטע קארס, געשעפפן וואס פארקויפן דעם גאנצן עולם הזה מיט אזא רייץ, וכדומה - איז דאס אים אביסל מבלב פון עבודת ה', און ווען ער וויל זיך שטעלן דאווענען מיט א ריינקייט, האט ער אן עבודה צו מסיח דעת זיין און אריינגיין אין אן אנדערע וועלט. אבער ווען א בחור געפונט זיך אין קעמפ האט ער נישט די אלע נסיונות פון דער גאס, דער גאנצער קעמפ איז א 'מחנה של קדושה'! ער איז ארומגענומען מיט בלוז ריינע ד' אמות! פונעם אויפשטיין ביזן גיין שלאפן איז ער 'בין כותלי בית המדרש'! ער איז אינגאנצן אפגעזונדערט פון דער פראסטער גאס! און דאס איז שטארק מסוגל אויף עבודת ה', אז די גאנצע צוויי חדשים זאל ער קענען זיין קבוע בריציפות אין א העכערע וועלט - אָן ווערן אפגעהאקט דערפון יעדע נאכט ווען ער גייט ארויס פון בית המדרש. און דורכדעם קען ער ווערן ממש 'שקוע' אין עבודת ה', אז ער זאל ממש נישט אינזין האבן עפעס אנדערש! נאר טאקע בלויז ליגן אין לערנען, ליגן אין דאווענען און ליגן אין עבודת ה', און דער זומער וועט אים ברענגען צו א געוואלדיגן התעלות אין עבודת ה'.

די שבתים אין קעמפ האבן א באזונדערן טעם

נאך א גרויסע מעלה, איז די שבתים אין קעמפ. די לעצטערע יארן איז איינגעפירט אין אסאך ישיבות, אז אינמיטן ווינטער פראוועט מען א 'שבת התעלות', וואס די גאנצע ישיבה - די בחורים מיט די מגידי שיעור און משגיחים - פֿארן אלע ארויס מחוץ לעיר מיטן ציל נתעלה צו ווערן. מען דאווענט צוזאמען, מען עסט די ספעודות צוזאמען, עס קומען פאר דרשות פון די משפיעי הישיבה, פרייטאג צונאכט נאך

די סעודה קומט מען זיך צוזאמען און מען זינגט שירות ותשבחות, במשך'ן שבת - פארן דאווענען, שבת נאכמיטאג, וכדומה - לערנט מען א פאר שעה מיט חברות און עס קנאקט א קול תורה, און אזוי פראוועט מען א דערהויבענעם שבת מיט א ישיבה'דיגן אויך. דארף א בחור זיך כאפן, אז ווען מען פארט ארויס אין קעמפ אויפן זומער - האט מען א 'שבת התעלות' - יעדן שבת דורכאויס דעם גאנצן זומער! דאס וואס מען איז אינדוריסן פאר אכט שבתים - און נישט פאר בלויז איין שבת - דארף גארנישט אראפנעמען פונעם 'מצב' פונעם שבת! עס דארף ווערן געפראוועט ממש פונקט ווי א 'שבת התעלות' אינמיטן ווינטער.

אין קעמפ ווערט די תורה פון א גאנצע וואך מקושר צו קדושת שבת

עס איז כדאי אז בחור זאל מבחין זיין די געוואלדיגע מעלה פון א שבת אין קעמפ. ווייל אין שטאט האט א בחור צוויי אפגעטיילטע וועלטן, א שבת'דיגע וועלט און א וואכנדיגע וועלט. אין די ימות החול גייט ער אין ישיבה און האט צוטון מיט די ישיבה חברים, ווידעראום שבת, גייט ער אין דער בית המדרש וואו ער דאוונט, ער האט דארט שייכות מיטן רב פונעם בית המדרש אדער מיטן דער רבי פונעם חסידות, און ער האט דארט אנדערע חברים ווי א גאנצע וואך. דעריבער, ווערט דער גאנצער מושג 'ישיבה' באטראכט אלס 'וואכנדיג' און חול - ווי להבדיל א דזשאב. אבער אין קעמפ ווערט א שידוך צווישן שבת מיט דער ישיבה! עס ווערט ווי איין סוגיא! ווייל אין די זעלבע 'כותלי בית המדרש' - וואו ער לערנט א גאנצע וואך, און מיט די זעלבע חברים מיט וועמען ער לערנט תורה א גאנצע וואך - גייט מען אריין אין א שבת'דיגע וועלט. דאס גיבט אריין א נעימות אין דער גאנצער וואך, אז די תורה און עבודה פון א גאנצע וואך זאל נישט זיין אפגעהאקט פון קדושת שבת.

דו ביסט משפיע אויף דיין גאנצע סביבה

איידער מען רעדט פרטים פון די שבתים אין קעמפ, דארף מען מקדים זיין א יסוד גדול וועלכע איז נוגע אין קעמפ בכלל, און בפרט כלפי די 'שבתים' אין קעמפ. א בחור דארף וויסן, אז אין קעמפ האט יעדער בחור א השפעה אויף א צווייטן - אסאך מער ווי אין שטאט! ווייל אין קעמפ לעבט מען צוזאמען מיט א חברים 'כאיש אחד בלב אחד'. און דער מציאות איז, אז אין קעמפ לערנען זיך בחורים איינער פונעם אנדערן אויף א געוואלדיגן פארנעם. אודאי, דער בחור וואס האט נישט קיין שכל - לערנט זיך אפ די נישט גוטע זאכן, אבער דער וואס האט א שכל - לערנט זיך אפ די גוטע זאכן. און מען זעט טאקע בחוש, ווי בחורים

מייקר זיין וואס מען האט

וויבאלד דער רבונו של עולם האט מסבב געווען אז מען פארט ארויס אין די קעמפס - דארף מען זיך מחבונן זיין אין די אלע מעלות וואס ליגן דערין. ווייל יעדעס מאל וואס א מענטש ווייסט און באמערקט די מעלות פון א געוויסער מצב - קען ער טאקע ליגן א דגוש דערויף און עס אויסנוצן דאס מערסטע וואס איז שייך.

אין קעמפ איז מען נענטער צו די נאטורליכקייט פון דער בריאה

קודם כל, איז פארהאן די גשמיות'דיגע מעלות פון די קעמפס - וואס דאס קען אסאך צוהעלפן ברוחניות. דער פסוק זאגט (קהלת ז, טו): "עֲשֵׂה הֶאֱלָקִים אֶת הָאָדָם יִשָּׂר וְהָמָה בְּקִשּׁוֹ חֲשֹׁבוֹת רַבִּים" - דער אויבערשטער האט באשאפן אזא שיינע און לייכטיגע יצירה, און דער מענטש מיט זיינע 'חשבונות רבים' איז געגאנגען און עס פארהרגעט. די נאטורליכע בריאה באלאנגט, אז איבעראל זאל זיין גראז און בייער, עס זאל זיין גוטע לופט און אן אנגענעמע שטאט, מען זאל זען א שיינעם בלויען הימל און הערן די קוויטשערייען פון די פויגל. אבער דא איז דער שטאט האט דער פארגעשריטענער וועלט אויסגעריסן די גאנצע נאטורליכקייט, נישטא קיין בייער און גראז, נישטא קיין שטאט און קיין פויגל, און אפילו אביסל קלארע לופט צום אטעמען - איז נישטא, אלץ איז פארפעסט'יג און פארגאזט, די גרויסע שטאט איז אנגעפאקט מיט מענטשן אז מען קען זיך נישט רירן. און דאס גאנצע לעבן איז בלויז איין שטיק קאמפיוטער... דעריבער איז זייער בא'טעמט אז מען פארט אביסל ארויס פון דער שטאט, מען באגעגנט זיך מיט דער לייכטיגער יצירה וואס דער רבונו של עולם האט באשאפן, און מען איז נענטער צום 'אלקים' עשה את האדם ישר'. דאס גיבט א געוואלדיגן 'הרחבת הדעת', עס איז מרחיב 'דעתו של אדם' סיי בגשמיות, און סיי ברוחניות - אז מען קען נאכדעם בעסער לערנען און דאווענען.

לשוט על פני המים

נאך א גשמיות'דיגע מעלה: עס איז איינגעפירט אין די קעמפס אז מען גייט שווימען, און דאס איז א געוונטע זאך פארן בריאת הגוף והנפש. און עס איז נישט קיין חסרון אז א בחור גייט אביסל שווימען. צדיקים פלעגן אויך גיין צו די בעדער און עוסק געווען אין עניני מרחץ וכדומה. געווענליך נאכדעם וואס א בחור כאפט א שוים - ארבעט זיין קאפ בעסער, ער קען בעסער דורכטראכטן א סביא, און

א בחור דארף זיך מאכן כאילו א 'תענית דיבור', אז פון ווען ער קומט אריין ביינאכט אין צימער - רעדט ער נישט צו קיינעם! **יעצט האט ער נישט קיין ביזנעס מיט קיינעם! ביינאכט איז דער ביזנעס פארמאכט... עס איז שוין נאך די 'ביזנעס שעות'... ער האט נישט קיין שום אנדערע ביזנעס - ווי צו גיין שלאפן.** ער גרייט זיך צו, צו מאכן א חשבון הנפש אויף אלעס וואס ער האט געטון א גאנצן טאג, און ער גרייט זיך צו, צו קריאת שמע שעל המטה, ער לייגט אראפ א ריכטיגן 'קריאת שמע שעל המטה' מיט כונה און יראת שמים - ווי א בחור דארף אראפצולייגן, און ער לייגט זיך שלאפן ווי א ירא שמים. און אז מען לייגט זיך שלאפן מיט א קבלת עול - שטייט מען אויף מיט א קבלת עול, ער שטייט אויף פרי פארטאגס מיט א קלארן קאפ, נאכדערצו אין די קעמפ וואס די לופט פארטאגס איז אזוי קלאר און געשמאק. ער לערנט א פאר מינוט א מוסר ספר אדער זאגט ער א פאר קאפיטלעך תהלים, און דערנאך נעמט ער זיך שאכן א הכנה צום דאווענען מיטן לערנען עטליכע בלאט גמרא, און עס איז ממש א מחיה. און אז דאס דאווענען איז גוט - איז שוין נאכדעם דער גאנצער טאג ליכטיג און דערהויבן.

אין קעמפ שטעלט ער אוועק וועלכער סארט אינגערמאן ער וועט זיין

לויט ווי מען געוואוינט זיך איין אלס בחור - אזוי זעט מען אויס אלס אינגערמאן. אויב א בחור פוילעצט ארום אין די בחור'ישע יארן, ער גייט שלאפן שפעט און שטייט אויף שפעט - ווערט עס א 'הרגל', און 'הרגל נעשה טבע'. און שפעטער ווען ער ווערט א אינגערמאן טוט ער די זעלבע זאך, ער לייגט זיך שפעט און שטייט אויף שפעט, ער דאווענט שפעט און דערנאך שפעטיגט ער אין כולל, און אזוי ווערט אלעס פארדרייט. דערפאר דארף מען זיך יעצט צוגעוואוינען אלס בחור צו לעבן מיט א 'קבלת עול', גיין שלאפן אין צייט, אויפטרייטן אין צייט, און האבן א גוטן פארטאגס, און דעמאלט איז מען אן עובד ה'. ווייל ביי חסידים האט מען געהאלטן דעם פארטאגס ממש אלס יסוד היסודות! א פעסטער פארטאגס ווייזט אויף 'קבלת עול'! עס ווייזט, אז דער טאג איז א טאג!

ווען מען זאל היינט אפשטעלן א איד - אפילו דעם פליסיגסטער כולל אינגערמאן וועלכער זיצט על התורה והעבודה יום ולילה - און אים פרעגן: "ווען עס קומט שבת, ביסטו מרגיש דיין נשמה יתירה?!", וועט ער נישט וויסן וואס מען וויל האבן פון זיין לעבן. אבער בזמן הבית האט דער גרעסטער פויער געשפירט א נשמה יתירה אום שבת! דער גרעסטער עם הארץ האט נישט געקענט זאגן קיין ליגנט אום שבת

לכבוד שבת, האט דאס אויך א געוואלדיגע נקודה פון 'זיצן מיט אידן', וואס דאס איז געווען א געוואלדיגער עסק ביי חסידים, אז א איד זאל זיצן שבת מיט אנדערע אידן מיט אן אחדות און אהבה. דעריבער, דארף טאקע א בחור זען דאס אויסצונוצן ריכטיג, ער זאל זיך משתתף זיין מיט אן 'אחדות הנשמות' צוזאמען מיט אלע חברים מיט וועמען ער לערנט תורה א גאנצע וואך, און טאקע זינגען שירות ותשבחות פארן רבונו של עולם. און געווענליך שפירט זיך דעמאלט א געוואלדיגער נעימות, מען שפירט די נשמה יתירה. שבת אינדערפרי שטייט מען אויף פרי, מען לערנט פארן דאווענען און מען גרייט זיך צו צום דאווענען, און דערנאך דאוונט זיך אן אנדערע דאווענען. א שבת'דיגע דאווענען אין קעמפ, איז געווענליך א געוואלדיגער דאווענען, עס הערט זיך א 'מזמור שיר ליום השבת', א 'נשמת' און א 'קל אדון' - מיט א חיות און א ברען.

נישט אריינפאלן אינעם כלל פון 'הכרותא רעה'

דער פסוק זאגט (קהלת ז, יד): "גַם אֶת זֶה לִקְמַת זֶה עֶשֶׂה הָאֱלֹהִים" - אין יעדע זאך איז פארהאן א צד הטוב און עס איז פארהאן א 'לעומת זה'. פונקט ווי קעמפ איז א פלאץ וועלכע האט מורא'דיגע מעלות בגשמיות וברוחניות - האט עס אויך אין זיך א מקום פאר גרויסע נסיונות און ירדות. אויב נוצט מען אויס דעם קעמפ ריכטיג - קען מען שטייגן גאר הויך, און אויב נוצט מען עס נישט ריכטיג - קען מען פאלן חלילה גאר נידריג, דער אויבערשטער זאל אפהיטן. אויב א בחור באקומט שייכות מיט א שוואכן בחור אין קעמפ - קען דאס אמאל אראפברענגען א בחור ממש ביז צום שאול תחתית רח"ל. זאכן וואס ער האט א גאנץ יאר נישט געקענט זינדיגן - וועט ער קענען זינדיגן וועמען אין קעמפ. און אפילו אויב עס גייט נישט אזוי ווייט, ער חבר'ט זיך נישט מיט פארדארבעט בחורים, נאר ער פארברענגט סתם די צייט מיט חברים ביז האלבע נאכט - מיטן שמועסן אלערליי שטותים און דברים בטלים - קען ער דערלייגן די גאנצע מתנה פון קעמפ. ווייל איינמאל מען בטל'ט צייט ביינאכט, פארלירט מען דעם גאנצן עול מלכות שמים, צופרי שטייט מען אויף שפעט, און דאס דאווענען איז שוין נישט ווי עס דארף צו זיין, און דערנאך גייט שוין דער גאנצער טאג קורם.

קומען אסאך מאל צוריק פון קעמפ, און זיי זענען נישט צום דערקענען! ער איז נישט דער זעלבער בחור ווי פארן זומער, ווייל ער איז נתעלה געווארן אויף א מורא'דיגן אופן! און ער פיר רוב קומט דאס פון דער השפעה פון גוטע חברים. און דאס איז טאקע מחייב יעדן בחור, אז אין קעמפ דארף ער טראגן אן אחריות - נישט בלויז פאר זיך, נאר אויך פאר אלע אנדערע בחורים! ווייל א מענטש איז נישט באשאפן געווארן בלויז פאר זיך, נאר ער איז באשאפן געווארן צו זיין א 'משפיע' פאר אנדערע אידן! און כאטש וואס נישט יעדער קען דירעקט משפיע זיין, אבער דורכדעם וואס ער גיבט צו שטייער צו דעם גוטן אטמאספערע פון עבודת ה', בפרט אין די שבתים - איז ער משפיע א געוואלדיגע התעלות אויף אלע זיינע חברים.

זיך צוגרייטן צום שבת מיט לימוד ספרי חסידות

דער פרייטאג נאכמיטאג איז זייער לאנג אין קעמפ און עס איז נישטא די אלע שטערונגען וואס מען האט אין שטוב. און דאס איז א געוואלדיגע צייט וואס א בחור קען אויסנוצן צו מאכן א גוטע הכנה צום שבת קודש, מיטן לערנען א גוטע פאר שעה חסידישע ספרים מיט א חיות. און דורכדעם קען אויך א בחור זיין א 'מזכה את הרבים', ווייל ווען די גוטע בחורים וועלן זען ווי דא איז א בחור ערב שבת און קאכט זיך אין נועם אלימלך און מאור עינים - וועלן זיי זיך אפגעלענען פון אים! עס זענען זיכער פארהאן בחורים וועלכע האבן דאס נאך קיינמאל נישט געזען, און דער בחור ווערט ממש ווי זייער רבי כלפי דעם הינזיכט! זייער גאנצע לעבן וועלן זיי מאכן א הכנה אויף שבת מיטן לערנען חסידישע ספרים - א דאנק וואס זיי האבן אלס בחור געזען אין קעמפ ווי א חבר לערנט חסידישע ספרים ערב שבת. קומט אויס, אז ער איז א געוואלדיגער 'מזכה את הרבים'.

זיך אינאיינעם מיט חברים פרייטאג צונאכט און זינג צום רבוש"ע

דער פרייטאג צו נאכט אין קעמפ איז א געוואלדיגער זמן. אין רוב ישיבות איז איינגעפירט אז מען קומט זיך צוזאמען פרייטאג צונאכט צו א באטע, און מען זינגט צוזאמען שירות ותשבחות. חוץ פונעם עצם זאך אז מען זינגט ווארימע זמירות און ניגונים

ג.

דורש לציון: אנקניפן א קשר מיטן ירושלים דורכן אריינטראכטן וואס מיר האבן געהאט

המתאבלים עליה! ווי מער א מענטש האט שייכות צום 'אבילות ירושלים' און צום 'צעיר ירושלים' - אלץ מער האט ער אויך שייכות צום 'שישו אתה משוש!' ווי מער ער לאזט א טרער אין די דריי וואכן - אלץ מער ווערט ער פרייליך שבת נחמו! און צדיקים האבן געזאגט נאכמער, אז אפילו בשעת ווען א איד איז בצער און וויינט אויפן חורבן - שיינט אים שוין דער 'משוש!' אינמיטן דער אבילות פון תשעה באב קען מען שוין שפירן א באהאלטענע שמחה מיטן עתיד פון ירושלים, וועלכע גרייט זיך אויף א גאולה שלימה.

א אידישע נשמה ווייסט וואס פעלט איר

אין די טעג פון בין המצרים דארף א בחור זיך נעמען אביסל צייט, זיצן אביסל אליין, און אריינטראכטן צו זיך וואס דאס מיינט 'ציון ירושלים', און וואס עס פעלט אונז היינט. ער קען נעמען דעם קינות'ל און אריינקוקן אין די פיוטים וואס מען זאגט תשנה באב. בפרט די לשונות פון די לעצטערע פיוטים וועלכע הייבן זיך אן מיטן ווארט 'ציון', וואס דאס האט א באזונדערן כח צו עפענען דאס הארץ און אריינברענגען א טיפן בענקשאפט צו בנין בית המקדש. צדיקים פלעגן פארגיסן טייטן

קונה זיין א קנין בנפש פון 'אבלות על החורבן'

אינמיטן די תקופה וואס מען געפונט זיך אין קעמפ, פאלט אויך אויס די דריי וואכן פון 'בין המצרים', ממילא וועט מען רעדן בקיצור איבער די עבודה פון 'אבילות ירושלים' - וואס דאס איז טאקע א ספעציעלע עבודה מיוחדת פאר די דריי וואכן, אבער דאס איז באמת א וויכטיגע נושא וואס איז נוגע אויך א גאנץ יאר, דאס איז אן ענין וואס יעדער בעל נפש דארף קונה זיין א קנין בנפש.

מען קען נישט האבן א פרייליכן שבת נחמו - אויב מען האט נישט געשפירט קיין ווייטאג אין די דריי וואכן

געווענליך האבן בחורים נישט ליב די דריי וואכן, יעדער בחור וויל אז די דריי וואכן זאלן שוין דורכגיין און מען זאל שוין האלטן נאכדעם. ער ווארט שוין אויף מוצאי שבת נחמו, ווען מען וועט טאנצן 'נחמו נחמו עמי' און זיך פרייען מיט די נחמה פון ירושלים... אבער אין פסוק שטייט (ישעיה סו, ז'): "שִׁישׁוּ אֶתְּהָ מְשׁוֹשׁ כָּל הַמְתַאֲבָלִים עֲלֶיהָ", און חז"ל זאגן דערויף (תענית ז'): "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" - שמחת ירושלים האט צו טון מיטן 'כל

>>> המשך מעמ' הקודם

זענען געווען אין ארץ ישראל. וואס דארף מען מער ווי דער פסוק אין תהלים (קב. טו): "כִּי רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבֹנֶיהָ וְאֵת עֲפָרָהּ יְחַנְּנוּ" - דייענע עבדים האבן זייער ליב יעדן שטיין פון ארץ ישראל, און עס איז ביי זייער טייער איר זאמד. וויפיל הייסע אידישע טרערן קען מען זיך אויסגיין אין אזא פסוק! דאס הארץ צוגייט דאך פון געוויין ווען מען דערהערט דעם פשוט'ן עברי טייטש פון דעם פסוק, ווי טייער ארץ ישראל איז, אז די עבדי ה' בענקען אפילו נאר צו קענען אנריירן די שטיינער און ערד פון ארץ ישראל.

די העכערקייט וואס האט געהערשט אין ירושלים אפילו בשעת'ן חורבן

מען קען זיך מתבונן זיין אין קאפיטל ע"ט אין תהלים, ווי דוד המלך באוויינט דארט דעם חורבן: "אֲלֵלִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנִחְלָתְךָ", און דארט בשעת'ן חורבן - וואס עס איז געווען אזויפיל טענות אויף קלל ישראל, דאס האבן זיך ארומגעדייט אזויפיל חטאים און תועבות, מען רעדט דעם ממש פון עובדי עבודה זרה - קומט דוד המלך און זאגט: "תִּתְּנֵנוּ אֶת נַבְלָת 'עֲבָדֶיךָ' מֵאֲכָל לֶעֱוֹף הַשָּׁמַיִם; בְּשֵׁר 'חֲסִידֶיךָ' לְחִתּוֹ אָרְצָךְ" - מען רעדט דא פון עבדי ה' און פון חסידי עליון! אזוי אויך אין איכה שטייט (איכה ד. ז): "וְכֹפֵר נְזִידֶיהָ מִשְׁלַח צָחוּ מִקְלָב אֲדָמוּ עֵצִים מִפְּנִינִים סִפּוּר יְרֻתָם" - מען רעדט דא פון 'נזירים' וואס זענען געווען אפגעשיידט פון גשמיות! זייער פנים האט געלאכטן ווי דיאמאנטן און בריליאנטן! מיר האבן נישט קיין השגה וויפיל און וואספארא צדיקים און נביאים האבן זיך ארומגעדייט אין ארץ ישראל - אפילו בשעת'ן חורבן! מיר האבן נישט קיין השגה וואספארא שמחה עס האט אמאל געהערשט אין ארץ ישראל, די גאנצע שמחה פון א איד האט זיך ארומגעדייט ארום ארץ ישראל, ירושלים עיר הקודש! און ארום דעם בית המקדש; ווי דער פסוק זאגט (תהלים מח. א): "מִשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ".

דער עם הארץ האט אויך געשמירט אז עס איז 'שבת'

א קליין דוגמא וואס עס מיינט 'ארץ ישראל בכנינה'. ווען מען זאל היינט אפשטעלן א איד - אפילו דעם חשובסטן עובד ה', דער פליסיגסטער כולל אינגערמאן וועלכער זיצט על הנורה והעבודה יום ולילה - און אים פרגען: "ווען עס קומט שבת, ביסטו מרגיש דיין נשמה תיירה?"; וועט ער נישט וויסן וואס מען וויל האבן פון זיין לעבן, אבער בזמן הבית האט דער גרעסטער פויער געשפירט א נשמה תיירה אום שבת! ווי חז"ל זאגן (ירושלמי מאי פ"ד ה"א): "אפילו עס הארץ אימת שבת עליו" - דער גרעסטער עם הארץ האט נישט געקענט זאגן קיין ליגנט אום שבת! און חז"ל האבן דאס קובע געווען אלס הלכה, אז שבת קען מען אים גלייבן אויף מעשרות, ווייל שבת וועט ער נישט זאגן קיין ליגנט! זעט מען, אז אפילו די דעמאלטדיגע פשוט'ע אידן האבן געשפירט אלס א דבר פשוט מאוד, אז שבת איז אן אנדערע וועלט! און דאס אלעס איז געווען א תוצאה פון דאס וואס די שכינה איז געווען צוזאמען מיט כלל ישראל.

פון אזא געהויבנקייט ביז צו אזא נידריגקייט כהיום הזה

ליידער האט זיך דער כח הטומאה מתגבר געווען, דער שטן האט מנצח געווען און אלעס חרוב געמאכט מיט א חורבן אחר חורבן, ירידה אחר ירידה, ביז צו אונזער דור וואס די גאנצע וועלט איז געווארן אזא מין מקום מגושם! אזא מקום פון הסתר פנים! אזא וועלט וואס מען ווייסט שוין נישט אין וועלכע וועלט מען איז! מען ווייסט שוין נישט אז מען האט א נשמה בכלל!

בויען א קשר מיט ירושלים של מעלה

איד די טעג דארף זיך א בחור אביסל מתבודד זיין בינו לבין קונו, און טראכטן פון ירושלים עיר הקודש; ווי עס שטייט (תהלים קלז. ה-ו): "אִם אֶשְׁכַּחךָ יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנֵי לִחְמֵי אֵם לֹא אֶזְכְּרֶכֶּי" - נישט פארגעסן פון ירושלים! בויען א קשר מיטן אמאליגן ירושלים, און בויען א קשר מיטן ירושלים וואס וועט אט אט קומען, 'ובאש אתה עתיד לבנותה' - ביי דער גאולה שלימה. א בחור מעג אין די טעג - אפילו ווען מען זיצט נאכנישט אויף דער ערד מיטן קינות'ל - לאזן א טרער אויפן חורבן ירושלים, און בעטן דעם רבנו של עולם אויף בנין ירושלים. און מיט דער צייט דארף דער קשר צו ירושלים ווערן אזא 'קנין בנפש', אז דורכאויס די גאנצע צייט וואס ער רעדט פון ירושלים, פון ארץ ישראל און פונעם בית המקדש, זאל ער פשוט אויסגיין אין א געוויין מיט בכיות נוראות, עס זאל זיך גיטן בענקאפט-טרערן צו זען בבנין ציון ירושלים, בקרוב אמן.

אירעה מגיפה בגלילות וואראק, וקיבל הרה"ק מוואראקא על עצמו ללכת לגלות בכדי לבטל את המגיפה, וקם ויצא לדור באיזה מקום כבירה קטנה וצפופה, ולשם הגיעו כל החסידים אשר רצו לשחר את פניו. יום אחד התקבצו ובאו ציבור גדול עם קוויטלעך והזכרות, והתמלא הבית בהרבה אנשים עד אפס מקום. אחד מן החסידים אשר הגיע מדרך ארוכה והיה עיפף ויגע מטורח טלטול הדרך, חיפש היכן יכול הוא לשבת ולפוש קצת לפני שייכנס אל הרה"ק מוואראקא, ומפני שהיה הבית קטן ומלא באנשים לא מצא לעצמו מקום אלא על התנור, ומרוב עייפותו נרדם שם. אחר שהספיקו כל האנשים שהיו בבית להיכנס אל הרה"ק מוואראקא ועזבו את המקום, נשאר הוא לבדו לישון על התנור, ולא שמו לב אליו כלל. ויהי בחצי הלילה התעורר החסיד פתאום משמיעת קול אנחה עמוקה המשבר כל לב, הביט החסיד סביבו לראות מהיכן הגיע הקול. והנה הבחין וראה איך הרה"ק מוואראקא יושב בירכתי הבית על כסא קטן ועורך תיקון חצות, עברו כמה רגעים והחסיד שמע שוב איך הרה"ק מוואראקא נאנח מעומק לבו הטהור, הודעו החסיד וכמעט התעלף, והרגיש בנפשו כי אם ישאר שם עוד וישמע את אנחותיו של הרה"ק מוואראקא 'וועט ער עס נישט אויסהאלטן' (לא יוכל לשאת את שברון הלב) עד שיבא ח"ו ליד סכנה. תיכף ומיד ירד החסיד מן התנור במהירות, ורצה לברוח ומשם בהקדם האפשרי. אכן בצאתו מן הבית הרגיש בו הרה"ק מוואראקא, ומיד אמר לו: 'ווארט א רגע! האסט דאך נישט געוואשן קיין נעגל וואסער...' (המתן רגע! הרי עדיין לא נטלה את ידיך...), ומיהר והביא לו מים לנטילת ידים, ואז הזהירו: 'זאלסט קיינעם נישט פארציילן!' (אל תספר לאף אחד!), ואכן רק לאחר פטירתו של הרה"ק מוואראקא סיפר זאת.

פעם שאל אחד את הרה"ק מוואראקא, למה אין הוא מדרך את חסידיו לערוך תיקון חצות. ענה הרה"ק מוואראקא ואמר לו, כי החסידים מאריכים בעבודת התפלה וההכנות אליה במשך כל שעות היום, ועד שהם מסיימים את עבודת היום שלהם כבר צריכים להתפלל מנחה ומעריב, עד שהם מסיימים את סדר יומם בשעת לילה מאוחרת, ורק אז הם אוכלים את סעודת הערב. ובאופן זה נמצא שהם מברכים ברכת המזון בערך בזמן חצות הלילה, ואז הם הרי אומרים 'ובנה ירושלים', וזה הוא התיקון חצות' שלהם. והיה כ"ק אדמו"ר מאמשינאו מסיים סיפור זה באמרו: 'מסתמא האבן זיי געזאגט א ובנה ירושלים' (מן הסתם היו אומרים 'ובנה ירושלים' כראוי).

הרה"ק בעל 'צבי לצדיק' מבלאזוב ז"ע היה אומר בימי חג הסוכות דברי תורה נפלאים ביותר, מערכות שלמות וארוכות של דרושים ורמזים מופלאים מתאימים כפתור ופרח, הלא הם כתובים על ספרו הק' במאמרי חג הסוכות. והיה כ"ק רבינו ז"ע אומר: 'דער טאטע האט שטארק משבח געוועהן דעם שוואגער'ס תורות אויף סוכות' (אבי - כ"ק רבינו הוקן ז"ע - היה משבח ביותר את דברי התורה בימי - הרה"ק מבלאזוב - על חג הסוכות). והיה הרה"ק מבלאזוב נוהג להכין לעצמו את דברי תורה אלו בימי בין המצרים ובעיקר בתשעת הימים בחודש אב, ובכלל היו ימים אלו נעלים מאד אצלו.

הרה"ק מראפשיץ ז"ע היה נוהג בשבתות אשר בימי בין המצרים, לומר את הפיוט 'שמו מפארים' מתפלת שחרית של ראש השנה, וכך גם נהגו אחריו צאצאיו הק'. פעם הזדמן הרה"ק רבי דוד מדינוב ז"ע להיות אצל הרה"ק הרבי ר' אליעזר מדיזיקוב ז"ע באחת משבתות ימי בין המצרים, ובראותו כי מזמרים 'שמו מפארים', והוא היה עושה 'ווערטליך' [מילתא דבדיחותא] כדרכו בקודש, הגיב ושא: 'מ'פאלט כורעים אויך?' (האם גם נטלים כורעים?), והיינו כי אם אומרים את תפלות ראש השנה, וכי אומרים חלק זה גם כן. הקפיד הרבי ר' אליעזר ואמר 'איר לאכט פונעם טאטנ'ס מנהגים?' (אתם שוחקים על מנהגי אבי?). אחר אותה שב"ק בהיות הרה"ק רבי דוד בדרך, התהפכה העגלה אשר בה נסע ונפל רבי דוד'ל החוצה על פניו, מיד ענה ואמר: 'אָה, עס איז רבי אליעזר'ס הקפדה, יעצט זענען מיר טאקע געפאלן כורעים...' (אָה, הרי זו הקפדתו של רבי אליעזר, כעת אכן נפלנו כורעים...).

רבותינו הק' היו משוררים 'שמו מפארים' בהשתפכות הנפש והתעוררות מיוחדת. והטעם לזה המנהג בפשטות הוא, כי השכינה בגלותה נמצאת בצער, ולכן היתה עבודה מיוחדת לצדיקים בימים אלו לשמח את השכינה הק', ובפרט בשבתות אשר בימי בין המצרים. ולכן היו משוררים את הפיוט של ראש השנה יום התגלות מלכות שמים, אשר פיוט זה מלא בבקשות והשתוקקות להתגלות גאולת השכינה הק' בתוקף מלכותה בשלימות.

סיפר כ"ק אדמו"ר מאמשינאו ז"ע, כי זקיני הרה"ק רבי מנחם מאמשינאו ז"ע נסע כמה פעמים אל הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב ז"ע, ובפעם האחרונה שהיה שם הביא עמו גם את בנו הרה"ק רבי יוסל'ע ז"ע - אביו של האדמו"ר מאמשינאו. וסיפר הרה"ק רבי יוסל'ע כי בכל ליל שב"ק היה הסדר בטשארטקוב, שהיה הרה"ק רבי דוד משה מקדש על היין בביתה"ר תיכף אחר התפלה, ושותה שתי כוסות כדי שיהיה 'קידוש במקום סעודה', ואחר כך היה נכנס לחדרו לזמן רב עד עריכת השולחן. ואז היו נכנסים אצלו כמה בני עליה ואורחים חשובים שהגיעו להיות אצלו בשב"ק, והיה הרה"ק רבי דוד משה משוחח עמם שיחות חסידות ומספר כמה סיפורי צדיקים. באותה שבת שהיה שם רבי מנחם ובנו רבי יוסל'ע הכניסו אות שניהם אל החדר, והיה רבי דוד משה מספר אודות זקיניו הק' המגיד ז"ע. ובתוך דבריו אמר אז בשם המגיד, כי לעתיד לבא יתהפכו כל התעניות לימי שמחה כמו שכתוב בחז"ל, והוסיף ואמר על אודות ימי בין המצרים, כי שבעה עשר בתמוז עתיד להיות היום טוב הראשון, ותשעה באב יהיה היום טוב האחרון, והימים שביניהם יהיו ימי חול המועד. ואמר הרה"ק רבי יוסל'ע: 'רבי דוד משה האט זיך זייער געפרייט' (רבי דוד משה שמח מאד) בזה שהיה 'חול המועד' ארוך, וסיים ואמר: 'ער האט דאך געוואוסט וואס מיינט דאס חול המועד' (הרי הוא ידע מה זאת אומרת חול המועד), כי היה 'מבין' על קדושת חול המועד, ולכן שמח כל כך באמרה זו.

דרכו בקודש של הרה"ק ר' איציקל מוואראקא ז"ע היתה להתנהג בפשטות כלפי חוץ, ובזה הסתיר את דרכו ועבודתו בקודש. פעם אחת